

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRENEN KAZAK ÖĞRENCİLERİN
SÖZCÜK DÜZEYİNDE YAPTIKLARI YANLIŞLAR

ARAILYM ARMAN

İzmir
2020

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRENEN KAZAK ÖĞRENCİLERİN
SÖZCÜK DÜZEYİNDE YAPTIKLARI YANLIŞLAR

ARAİLYM ARMAN

DANIŞMAN
Prof.Dr. Şerif Ali Bozkaplan

İzmir
2020

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak Öğrencilerin Sözcük Düzeyinde yaptıkları yanlışlar” adlı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını, bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

21/05/2020

Ad SOYAD
Arailym Arman

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

Arailym Arman tarafından Prof. Dr. Şerif Ali Bozkaplan yönetiminde hazırlanan Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak Öğrencilerin Sözcük Düzeyinde Yaptıkları Yanlışlar başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından “**Yüksek Lisans Tezi**” olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Şerif Ali Bozkaplan

Danışman

Prof. Dr. Kamil İşeri

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Zeki Kaymaz

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL
Enstitü Müdürü

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 27.05.2020

Tez Başlığı:

Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak Öğrencilerin Sözcük Düzeyinde Yaptıkları Yanlışlar

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 119 sayfalık kısmına ilişkin, 27/05/2020 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri**(uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı %1dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☐

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☐

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☒

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı RaporuLK SAYFA Çıktısı. ☐ EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd içinde. ☐	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı: Arailym Arman

Öğrenci No: 2016950174

Anabilim Dalı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Programı:Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Statüsü: Yüksek Lisans ☒

Doktora ☐

ÖĞRENCİ DANIŞMAN

(Adı Soyadı, İmza, Tarih)

Arailym Arman

27.05.2020

(Unvan, Adı Soyadı, İmza, Tarih)

Prof. Dr. Şerif Ali Bozkaplan

27.05.2020

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu ☐ işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2:Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4:Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı nayükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

ÖNSÖZ

Yabancı dile olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Çağımızda ikinci bir yabancı dil çok önemli hale gelmiş durumda. İnsanlar çalıştığı yerlerde bile olsa ikinci bir yabancı dile gereksinim duymaktadırlar. Yeni bir yabancı dil bilmek herkesin sahip olması gereken bir özellik haline gelmiştir. Bugün dünyada her alanda olduğu gibi eğitimde de hızlı değişim ve gelişim kaydedilmekte. Bu durum yeni bir yabancı dil öğrenme ihtiyacına yol açmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe de dünyada birçok ülkede öğretilmektedir. Bu ülkelerin en başında gelen Türk soylularda onun içinde Kazakistan'da da yabancı diller arasında Türkçe son zamanlarda çok tercih edilmeye başlamıştır. Çünkü Türkçe yabancı diller arasında daha çok ilgi duyulan ve öğrenilme merakı doğuran bir dil haline gelmektedir. Türkçeye ilgi duymalarının nedeni ise, soydaş, kardeş olan iki halkın dil kültür yakınlığı, birçok benzerliklerin olmasıdır. Bu nedenle Türkçe diğer diller arasında daha çok tercih edilmektedir. Ancak Türk soylu halkların lehçeleri birbirine çok yakındır. Kazak Türkçesi Kırgız Türkçesine, Türkiye Türkçesi Azerbaycan Türkçesine, Özbek Türkçesi de Uygur Türkçesine yakındır. Bu yüzden Türk Dillilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi konusunda bazı kolaylıkların olabildiği gibi zorlukları da olabiliyor. Türkçe öğrenirken Kazak öğrencilerin yaptıkları hatalardan biri de ek ve kelime hatalarıdır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem durumu ele alınmış, bu çalışmanın yapılmasına neden gereksinim duyulduğu, amacı ve önemi üzerine durulmuştur. Daha sonra araştırmanın temel sorunu belirtilmiş, alt problemler ve tanımlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde ise çalışmamızla ilgili daha önce yapılmış yayın ve araştırmalar sunulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise çalışmanın yöntemine yer verilmiştir. Araştırma modeli gösterilmiş, verilerin elde edilmesi ve verilerin değerlendirilmesi ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, çalışma sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmanın son bölümü yani beşinci bölümde sonuçlar ortaya konmuş, öneriler ve kaynakçalar verilmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmam süresince anlayışını ve desteğini esirgemeyen bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım değerli hocam ve tez danışmanım **Prof. Dr. Şerif Ali Bozkaplan’a** sonsuz şükranlarımı sunarım.

Çalışmaları ve bilgileriyle hiçbir konuda desteklerini esirgemeyen değerli hocam **Dr. Öğr. Üyesi Fatma Albayrak’a** minnet ve gönül borcum büyüktür.

Çalışmam sürecinde her türlü yardım ve destekte bulunmuş olan **Arş. Gör. Dr. Nilüfer Serin’e**

Eğitim sürecimde bulunduğum seviyeye ulaşmamda en büyük destekçilerim olan sevgili babam **Arman Dulat’a** annem **Janargül Samyet’e** babaanneme ve kardeşlerime sonsuz teşekkürü borç bilirim.

Türkiye’de Eğitim görme fırsatı sunan **TÜRKİYE BURSLARI Programı’na** sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem	2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri.....	2
1.4. Sınırlılıklar (Opsiyonel).....	3
1.5. Tanımlar.....	3
BÖLÜM II.....	4
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. Çalışılan Konu ile İlgili Kuramsal Çerçeve	4
2.1.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminin Tarihi.....	4
2.1.2. Kazak Adı ve Kazak Türkçesi.....	6
2.1.3. Kazak Türklerinin Tarihi.....	9
2.1.4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde kullanılan kaynaklar	14
2.1.5. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesinde Türkçe öğretiminde kullanılan kaynaklar.....	15
2.1.6. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk üniversitesinde Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemler	15
2.1.7. Sözel Yöntem.....	15

2.1.8. İşitsel-dilsel	16
2.1.9. İşitsel-görsel	16
2.2. Çalışılan Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar	16
BÖLÜM III	17
YÖNTEM.....	17
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni	17
3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar	18
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	18
3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci (Opsiyonel).....	18
3.5. Verilerin Analizi.....	18
BÖLÜM IV	19
BULGULAR.....	19
4.1. Fonetik (ses bilgisinde) karşılaşılan yanlışlar	19
4.1.1. Ünlülerle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar	19
4.1.1.1. Ünlülerde incelme-kalınlaşma	19
4.1.1.1.1 İncelme	19
4.1.1.1.2. Kalınlaşma.....	20
4.1.1.2. Ünlülerde düzleşme.....	22
4.1.1.2.1 Düzleşme.....	22
4.1.1.3. Ünlülerde daralma-genişleme	24
4.1.1.3.1. Daralma	24
4.1.1.3.2. Genişleme.....	24
4.1.1.4. Ünlülerde düşme-türeme.....	25
4.1.1.4.1. Düşme	25
4.1.1.4.2. Türeme	26
4.1.2. Ünsüzlerle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar	28

4.1.2.1. Ötümlüleşme- ötümsüzleşme	28
4.1.2.1.1. Ötümlüleşme	28
4.1.2.1.2. Ötümsüzleşme	30
4.1.3. Sızıcılaşma	31
4.1.4. Ünsüzlerde düşme – türeme	32
4.1.4.1 Ünsüz düşmesi	32
4.1.4.2. Ünsüz türemesi.....	32
4.2. Fiillerle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar	33
4.2.1. Yanlış Kullanılan Fiiller.....	33
4.3. Cümlede Ekler ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar.....	37
4.3.1. Ek Yanlışları.....	37
4.3.2. Ek lerin İşaretsiz Kullanımları ile Karşılaşılan Yanlışlar	39
4.3.3. Yapım Ekleri ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar.....	42
4.4. Tamlayan Eki ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar	45
4.5. Cümlede Yanlış Kullanılan Kelimeler ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar ...	46
4.6. Kazakçadan Kaynaklı Kelime ve Ekte Olumsuz Aktarımlar	49
4.6.1. Kazakça Kelimeler	49
4.6.2. Kazakçadan Kaynaklı Ekler ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar	55
4.7. Hep Kelimesi ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar.....	57
Tablo 2	59
Ses benzerliğinden kaynaklı yapılan yanlışlar	59
Ses ve anlam aynı olan kelimeler	62
BÖLÜM V	65
SONUÇ VE ÖNERİLER	65
KAYNAKÇA.....	67
Ek 1.	69

Ek 2.	70
Ek 3.	71
Ek 4.	72
Ek 5.	73
Ek 6.	74
Ek 7.	75
Ek 8.	76
Ek 9.	77
Ek 10.	78
Ek 11.	79
Ek 12.	80
Ek 13.	81
Ek 14.	82
Ek 15.	83
Ek 16.	84
Ek 17.	85
Ek 18.	86
Ek 19.	87
Ek 20.	88
Ek 21.	89
Ek 22.	90
Ek 23.	91
Ek 24.	92
Ek 25.	93
Ek 26.	94
Ek 27.	95

Ek 28.	96
Ek 29.	97
Ek 30.	98
Ek 31.	99
Ek 32.	100
Ek 33.	101

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kazak Alfabeti

Tablo 2: Ses benzetmesinden dolayı yapılan yanlışlar, ses aynı-anlam farklı olan kelimeler

ÖZET

TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRENEN KAZAK ÖĞRENCİLERİN SÖZCÜK DÜZEYİNDE YAPTIKLARI YANLIŞLAR

Bu araştırmanın amacı, Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin sözcük düzeyinde yaptıkları yanlışları tespit etmek ve bu yanlışları dil bilgisi açısından değerlendirerek Kazaklara Türkiye Türkçesi öğretimi konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlamaktır.

Araştırmada, bu amaca uygun olarak görüşme ve doküman inceleme yöntemiyle başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu Kazakistan'ın Türkistan şehrindeki Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesinin öğrencileri ve Türkiye'de eğitim almakta olan Kazak öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmayla ilgili veri kaynakları, araştırmacı tarafından 2018-2019 eğitim öğretim yılı Bahar döneminde Kazakistan'ın Türkistan şehrindeki Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerden elde edilmiştir. Araştırmacı "Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak Öğrencilerin Sözcük Düzeyinde Yaptıkları Yanlışlar" projesi kapsamında ziyarette bulunduğu Türkistan kentinde, Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesinde öğrenim gören Türk asıllı Kazak öğrencilerin "Türkiye Türkçesi" dersi kapsamında yazdıkları yazılı sınav kağıtlarını elde etmiştir. Ayrıca Türkiye'de eğitim alan Kazak asıllı öğrencilere görüşme formu uygulanmıştır. Kazaklara Türkiye Türkçesi öğretiminde katkı sağlayacağını amaçladığımız bu çalışmada, Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerinin sınav kağıtları fonetik açıdan değerlendirilmiş olup, görüşme formundan elde ettiğimiz veriler ise ses benzetmesinden kaynaklanan ve ses, anlam açısından aynı olan kelimeler olarak karşılaştırmalı ve açıklamalı şekilde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazak türkçesi, sözcük yanlışları, türkistan, türkiye türkçesi, hoca ahmet yesevi üniversitesi.

ABSTRACT

THE MİNS UNDERSTAND TURKİSH WORDS OF KAZAKH STUDENTS WHO LEARNING TURKİSH

The purpose of this research is for Kazakh students who are learning Turkish to determine their vocabulary mistakes and this mistakes are contributing language knowledge to Kazakh people evaluating to future studying of Turkish education. In the research, an interview and document analysis method is applied in accordance with this purpose. The studying group of research is consist of Hoca Ahmet Yesevi University students in Turkestan city of Kazakhstan and university students who receive education in Turkey.

The data sources related to the study were obtained by the researcher from the students studying at Hoca Ahmet Yesevi International Türk-Kazakh University in Turkestan city of Kazakhstan in the spring term of 2018-2019 academic year.

The project called "Kazakh students who are mistaking vocabulary level words during Turkish". The researcher has obtained the written exam papers that they wrote by visiting Hoca Ahmet Yesevi students who are real Turkic Kazakh.

Keywords: Kazakh turkish, turkistan, turkey turkish, university of hoca ahmet yesevi.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür kavramı, son yıllarda ilgili akademisyenlerce sıklıkla işlenen bir konudur. Bunda Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nin ve bu doğrultuda kültürlerarasılık ve çokkültürlülük kavramlarının dil öğretim programlarına girmesinin etkisi olmakla beraber, yabancı dil öğrenme uğraşının aynı zamanda yabancı bir kültürü anlama ve tanıma uğraşı olmasının da etkisi vardır (Tapan 1990: 55).

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki yeryüzünde konuşulmakta olan diller, köken ve yapı bakımından birbirleriyle akrabalık ilişki içerisinde olabilir ve çeşitli açılardan benzer özellikler taşıyabilirler. Bu da dil öğrenimi ve öğretimi söz konusu olduğunda öğrencilerin beraberinde getirdikleri kültürün kendi kültürüne, kullandıkları dilin de kendi ana dillerine benzerliği ya da uzaklığının derecesi, öğrenme sürecini etkileyen en önemli faktörlerden birini teşkil etmektedir.

Günümüz dünyasında Türkiye Türkçesinin yabancı dil olarak doğru bir şekilde öğretilmesi için önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. Tüm dünyada olduğu gibi akraba Türk topluluklarında da Türkiye Türkçesi öğretimi her geçen gün yeni bir ilgi uyandırmaktadır. Türkiye Türkçesi öğreniminin gittikçe daha geniş coğrafyalara yayılması neticesinde dil öğrenmeyi amaçlayan hedef kitle de buna paralel olarak çeşitlenmektedir. Türk lehçelerini konuşanlara Türkiye Türkçesi öğretimi de bu sahada yaygınlaşmaktadır.

Nitekim Türkiye Türkçesi ile Türk lehçelerinin kuzey-batı grubuna dâhil olup en geniş coğrafi sahada (Kazakistan Cumhuriyeti, Doğu Türkistan ve Moğolistan) konuşulan lehçesi olan Kazak Türkçesi, yakın bir ilişki içerisinde ve bu ilişki Türkoloji araştırmaları ve Türkiye Türkçesinin Kazaklara öğretimi açısından da önem kazanmaktadır. Söz konusu akrabalık ilişkisi dolayısıyla Kazak Türklerinin Türkiye Türkçesini öğrenme süreçlerini olumlu yönde etkilemektedir. Bununla birlikte Türkiye Türkçesiyle Kazak Türkçesi arasındaki farklılık arz eden özellikler de öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle çok benzer olan durumlarda, dil öğrenenlerce kendi anadillerinden olumsuz aktarım gibi yollarla yanlışlar yapılabilmektedir. Bu güçlüklerin en aza indirilebilmesi için söz konusu öğrencilerin

Türkiye Türkçesi öğrenirken yaptıkları yanlışların belirlenip incelenmesi öğretim programlarının geliştirilmesinde büyük bir gereklilik hâline gelmektedir.

Türk dillerinden olan Kazak Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki benzerlikler ve ortaklıklar hedef dil öğrenimini bazen kolaylaştırmakta bazen de bu durum farklı yanlışlıkların yapılmasına neden olmaktadır.

Yapacağımız bu çalışmanın öğretim sürecinde etkin bir rol alan okutmanlara ve Kazak öğrencilere yönelik ders aracı oluşturacak araştırmacılara katkı sağlayacağı beklenilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde hedef kitlenin sahip olduğu özelliklerin dikkate alınması ve bahsedilen güçlüklerin en aza indirilebilmesi amacıyla, Türkiye Türkçesi öğrenen Türk asıllı Kazak öğrencilerin dil öğrenme sürecinde yaptıkları kelime ve eklerde yanlışların tespiti ve bunların sebeplerinin belirlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın konusu, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi kapsamında Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi Hazırlık Kursunda öğretim gören Kazak öğrenciler ile Türkiye’de eğitim gören Kazak öğrencilerin sözcük düzeyinde yaptıkları yanlışlar ve bunların sebepleri olarak belirlenmiştir.

1.2. Amaç ve Önem

Bu çalışmanın amacı Türkçe Öğrenen Kazak öğrencilerin yaptıkları yanlışları ortaya koymaktır. Türkçeyi öğrenme sürecinde birçok zorluklarla karşılaşılacağı varsayılmaktadır. Türkçe öğrenmek isteyen Kazak öğrencilerin yaptıkları hatalara yönelik bilgilendirilmesi doğru iletişimin kurulmasını sağlayacaktır. Bu çalışmayla yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde karşılaşılan sorunların çözümünde katkı sağlanacağı beklenilmektedir. İletişimde en önemli noktalardan biri de, insanların kullandıkları dil aracılığıyla birbirini doğru anlayabilmesidir. Türk dünyasında doğru iletişimin sağlanması için de, öncelikle her türlü alanda iletişimi artırması gerekmektedir. Akraba dillerin öğretimi/öğrenimi konusunda bazı zorluklar yaşanmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgularla iki akraba dilde ne tür farklılıklar olduğunu belirlemekle doğru iletişim kurulması açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Türkiye Türkçesini yabancı dil olarak öğrenen Kazak öğrencilerin sözcük düzeyinde yaptıkları yanlışlar nelerdir?

- 1) Yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları Fonetik (Ses bilgisi) ilgili yanlışları nelerdir?
- 2) Yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları eklerle ilgili yaptıkları yanlışlar nelerdir?
- 3) Yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları sözcük düzeyi ilgili yaptıkları yanlışlar nelerdir?
- 4) Yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları sesle ilgili yaptıkları yanlışlar nelerdir?

1.4. Sınırlılıklar (Opsiyonel)

Çalışmamızın kapsamını Kazakistan'ın Türkistan şehrindeki Uluslararası Kazak-Türk Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Hazırlık kursu öğrencileri yazılı sınav kâğıtları ve Türkiye'de eğitim görmekte olan Kazak öğrencilerden edinilen görüşme formu ile sınırlı tutulmuştur.

1.5. Tanımlar

- **Lehçe:** Bir dalın tarihsel, toplumsal, etkinsel nedenlerle zaman ya da uzamda söyleyiş, dilbilgisi ve sözlük açılarından ayrılmış biçimi (Vardar, 2002: 142).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Çalışılan Konu ile İlgili Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Yabancılarla Türkçe Öğretiminin Tarihi

Türkçe öğretimin tarihi, önemli başyapıt Kaşgarlı Mahmud'un *Divanü Lügâti't- Türk* adlı eseriyle başlatılır. Türkçe öğretimi açısından önemli eser sayılabilecek olan başyapıt yöntem, plan ve tür olarak ortaya koyduğu çizgisiyle kendisinden sonra Kıpçak, Çağatay ve Orta Asya sahalarında uzun süreli bir etki yaratmıştır. Bunun etkisiyle gerçekleşen İslamiyet'in kabulünden sonraki dönemde ortaya konan Türkçe öğretimi eserlerinden biri Araplara Kıpçak Türkçesi öğretmek amacıyla ele alınmış bir sözlük ve konuşma kılavuzu olan *Ed-Dürretü'l –Muddiye fi'l Lügati't Türkiyye*'dir (Tiryaki, 2011: 1).

Türklerin Anadolu'ya göç etmelerinden ve Anadolu'ya yerleşip uyum sağlamalarından sonra başlayan Eski Anadolu Türkçesi döneminde Türkçenin ana dili olarak öğretimi önem kazanmış ve medreselerde ders kitabı olarak okutulmaya yönelik birçok yapıt yazılmıştır. Ancak Eski Anadolu Türkçesi kapsamına girebilecek yabancılarla Türkçe öğretimiyle ilgili tek eser İbnü Mühennâ Lûgati olarak da bilinen Hilyetü'l-İnsân ve Heybetü'l-Lisân'dır. (Bayraktar, 2005, s. 1).

Daha sonraki dönemlerde konuyla ilgili olarak yapılmış benzer çalışmalar şu şekilde sıralanabilir. Kıpçak Türkçesi'nde Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan El-Kavânînu'l-Külliyye li-Zabtî'l-Lûgatit Türkiyye, Codex Cumanicus, Mısır Kıpçak sahasının en değerli eserlerinden Arapça- Kıpçakça şeklinde düzenlenen Kitâbü'l-İdrâk li-Lisan'l-Etrâk. 'İki dilin karşılaştırılması veya mukayesesi' anlamına gelen Mir Ali Şir Nevaî tarafından Miladi 1499 yılında kaleme alınan Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü savunan Muhâkemetü'l-Lugateyn... gibi eserler yabancılarla Türkçe öğretimiyle ilgili önemli çalışmalardır.

Türkçenin uluslararası değerinin artmasıyla Türkçenin yabancılarla öğretimi de büyük ilgi kazanmıştır. Türkçe öğretimi yurt içinde üniversitelerin veya farklı kurumların yabancılarla Türkçe öğretim merkezleri birimleri tarafından, büyük kısmı da Eğitim fakültelerinin Türkçe Eğitim Bölümleri tarafından yürütülmektedir (Alyılmaz, 2010: 729). Yurt Dışında ise Türk

kültür merkezleri, üniversitelere bağlı Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri, elçiliklere bağlı Türkçe Öğretim Merkezleri başlıca Türkçe Öğretim kurumlarını oluşturmaktadır ve son yıllarda bu görevi Yunus Emre Enstitüsü yürütmektedir. (Er, Biçer ve Bozkırlı, 2012: 52).

Başlangıçta bireyler topluluklar arasında iletişim kurmak maksadıyla, karşılıklı konuşma ve anlaşabilme amaçlı dil öğretimine ağırlık verilmesi muhtemeldir. Dolayısıyla konuşma dilini esas alan doğal yöntemin daha çok kullanıldığı tahmin edilmektedir. Doğal yöntem, öğretmenin kendi ana dili olan yabancı dili kullanarak, yabancı dil öğrenen öğrencilere, sık sık konuşarak iletişim kurmak ve bu etkileşimi birbirleriyle bir metin oluştururcasına bağlantılı, ama dil bilgisi kuralları öğretilmeden anlaşabilecek ölçüde basit cümle dizisiyle gerçekleştirmektir (Demirel, 2004, s.40).

Karahanlı Türkçesi döneminde İslâmiyet'in dilinin Arapça olmasından dolayı Arapça ve ardından Farsça sözcükler hızla yaygınlaşmaya başlar. İslâm diniyle birlikte Arap alfabesi de etkisini göstermiştir. Bunun dışında, bu dönemde özellikle Gaznelilerin yaklaşık XI. yüzyıllarda kendi dillerini terkedip Farsçaya değer vermeleri Türkçe için olumlu bir gelişme olmamıştır. Ancak bu dönemde hazırlanmış eserlerden biri olan Divân-ı Lugâtî't-Türk'ün, Kaşgarlı Mahmut tarafından, Araplara Türkçeyi öğretme amacıyla yazılmış olması Karahanlı Türkçesi döneminde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi hususunda önemli adımlardandır (Bayraktar, 2005, s. 1).

Moğol hükümdarı Cengiz Han döneminde devlet yönetiminde Uygur yazıcılarının görev aldıkları ve resmî yazışmalarda etkin rol aldıkları bilinmektedir. Bu dönemde Moğollar kendi alfabeleri olmadığı için Uygur yazıcılarından yazı yazmayı öğrendikleri düşünülmektedir (Caferoğlu, 1984, s. 182).

Doğal olarak Türkçe Öğretimi eskiye nazaren ihtiyaç haline gelmekte ve daha ciddi bir değer kazanmaktadır. Bunun en önemli nedeni Türkiye'nin Asya, Avrupa ve Afrika kıtasının ortasında yer alan coğrafi konumu itibariyle farklı kültürlerle, medeniyetlere beşiklik etmesi nedeniyle büyük avantajlara sahip olmasıdır. Bu avantajlar diğer komşu ülkelerin gözünde Türkiye'yi değerli kılmaktadır. Bu nedenle tüm dünyada olduğu gibi özellikle bölge ülkelerden Türkiye'ye gelen yabancı sayısı gün geçtikçe artış göstermektedir. Türk kültürünü, insanlarını tanımak amacıyla ya ticaret ya da eğitim görmek amacıyla Türkiye'yi ziyaret edenler sayısı her gün artmaktadır. Bu durum Türk dilini öğrenmeyi zorunlu kılmıştır (Özyürek, 2009:3).

2.1.2. Kazak Adı ve Kazak Türkçesi

Kazak Adı

Kazak Türklerinin genel adı olan “Kazak” kelimesinin kökeni hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Kazak kelimesinin kökeni ve anlamı, bugüne değin Türkologlarca araştırılmasına rağmen, herkesin fikir birliğine vardığı bir açıklama ortaya konulmamıştır. “Kazak adının tahlili konusu sadece Kazak araştırmacıların dikkatini çekmemiş, aynı zamanda yabancı araştırmacıların da üzerinde önemle durduğu ve çözülmesi gereken bir problem haline gelmiştir” (Kalkan, 2006, s.49).

Zeki Velidi Togan ‘Kazak’ adının önceden sultanlar için kullanıldığını söyler. Ona göre ad, daha sonra anlam genişlemesine uğrar. Sultanlara bağlı oymaklar ve devletler için de kullanılır. Siyasal bir amaçla, bir ayaklanma sonucu, çoğu zaman aile kurmayan (boydak) ve kimi zaman da ailesi ile beraber toplumdan uzaklaşan, boyun eğmeyen ‘kazak’ denir (Bozkurt, 2002, s.446).

Prof. Dr. V. I. Veselowski’ye göre Kazak kelimesi, “kaza benzeyen insan, yani kuş gibi serbest” anlamına gelmektedir. Kraft’a göre ise kazak kelimesi, “kaz+ak”, “beyaz ana kaz” anlamına gelmektedir (Buran ve Alkaya, 2007, s. 273).

Kırgız ve Kazak lehçelerinde “hür adam, gözü pek binici” anlamlarında kullanılan Kazak kelimesi, Tatar Türkçesinde “bekâr” anlamındadır ve Türkiye Türkçesinde ise “karısının sözüyle iş görmeyen koca” anlamları kazanmıştır (Özkan, 1997, s. 66).

Houstma; bilim dünyasına tanıttığı, 1245’te Mısır’da yazılmış Kıpçak lehçesine benzeyen el yazması lûgatte “kazak” kelimesinin “ailesiz, yalnız başına olan” anlamına geldiğini ileri sürmüştür (Buran ve Alkaya, 2007, s. 274).

Kazak ‘has Sak’ anlamına gelmektedir. (К. Акышев, О.Исмагулов)

Macaristan filoloğu Nemet’e göre türk halklarının adı, onların yaşam tarzından kaynaklanıyor. Kazak halkının göçebe yaşam tarzında olmaları, göçebe halk olarak bilinmeleriyle Türkmencede ‘göçmek, gezmek’ anlamına gelen *gezek* fiilinin sonradan kazak olarak değişime uğrama sonucu Kazak adı ortaya çıkmış olmalı.

Kazak Türkçesi

Kazak Türkçesi, Türk dilleri içerisinde en geniş sahada konuşulmakta olan Türk lehçesidir. Kazak Türkçesi, bugün Kazakistan, Kırgızistan, Doğu Türkistan, Özbekistan ve Moğolistan gibi bölgelerde yaşayan Kazak Türkleri tarafından konuşulmaktadır. Kazak Türkçesi Kıpçak lehçelerinden daha çok Nogay ve Karakalpak Türkçeleri ile benzerlik göstermektedir. Kazak Türkçesi, Kazak boyunun yaşam şartları içinde, gelişme olanağı bulmuştur. Dini merkezlere uzak kalmaları nedeniyle din eğitimi küçük zümreyle sınırlı kalmıştır. Bu sebeple öbür Türk lehçelerinde olduğu gibi değil, Kazak Türkçesinde Arapça ve Farsça'nın etkisi çok azdır (İslam Ansiklopedisi, 1986: 502). Bu yüzden Kazak Türkçesinin ünlü-ünsüz uyumu diğer lehçelere göre daha gelişmiştir. Günümüzde etimolojik bakımdan Kazak Türkçesinin söz dağarcığı Kazakça sözcükler ve alıntı sözcükler olarak iki gruptan ibarettir. Kazak Türkçesinde ortak Türkçe sözcükler büyük bir yer almaktadır. Kazak Türkçesinde kullanılan yabancı sözcükler: Arapça, Farsça, Moğolca ve Rusça gibi dillerden geçmiştir. Arapça ve Farsça alıntılar daha çok XVIII - XIX yüzyıllarda Tatar Türkçesi, Özbek Türkçesi ve Tacikçe gibi komşu lehçe ve dillerden geçmiştir. Örneğin: sağat -saat, xabar - haber, taba - tava vb. Moğolca sözcükler XII - XIII yüzyıllarda Moğollar tarafından yapılan akınlar sırasında alınmıştır. Örneğin: batır - kahraman, bahadır, nöker - asker vb (Türk Ansiklopedisi, 1974: 441-442). 1850-1870 yıllarına doğru Kazak Türkçesi'nde daha çok Rusça sözcükler kullanılmaya başlamıştır. Rusça sözcüklerin en sık kullanıldığı dönem XIX yüzyılın ikinci yarısıdır. Örneğin: medal - madalyon, soldat - asker, sot - mahkeme vb. (Sızdık, 1984: 199). Kazak Türkçesinin 15 ciltlik Açıklamalı Sözlüğü'nde (2011) 106 bin sözcük tespit edilmiştir. Ancak bunun %7'si yabancı kökenli sözcüklerdir. Bu oranı büyük bir sayıda Rusça sözcükler, daha sonra Moğolca, Arapça ve Farsça kökenli sözcükler doldurmuştur. Türk lehçelerinde büyük sorunlardan biri alfabe sorunudur. Kazaklar 1929 yılına değin Arap harflerini kullanmışlardır. Arap harfleri klâsik imlaya dayalı olarak 1926 yılına kadar kullanılmıştır. 1926 yılında dilbilimci Ahmet Baytursınulı (1873-1938) Arap harflerini ıslah etmiş ve "töte jazuw" denen Kazak alfabesini geliştirmiştir. Bu alfabede sadece Kazakçada bulunan seslere yer verilmiştir (Qazaqstan: Ulttıq Ensiklopediya 3, 2001: 468). Rabiga Sızdık: "Baytursunov'un uyguladığı Kazak alfabesi diğer Türk lehçelerine de etki etmiştir. Örneğin, Kırgız Türkleri ve Tatar Türkleri Baytursunov'un alfabesini temel alarak kendi alfabelerine düzenlemişlerdir" (Baytursinov, 1992: 18) der. Kazaklar, Ahmet Baytursınulı gibi bazı aydınların şiddetle karşı çıkmasına rağmen Sovyet idaresinin telkin ve baskılarıyla 1929 yılında Latin harflerine geçmişlerdir. Böylece Baytursunov'un uyguladığı alfabe belli sebeplerden dolayı uzun süre kullanılmamıştır. Ancak şu da bilinmelidir ki, "töte

jazuw" alfabesi günümüzde Doğu Türkistan'da yaşayan Kazaklar tarafından hâlâ kullanılmaktadır. Latin alfabesi ve yazım kuralı Kazak Türkçesi için fazla etkili olamamıştır. Bu yüzden 1930'lu yıllarda bu konu üzerinde yeni projeler yapılmış ve A. Sadvaqasov, S. Amanjolov, K. Jubanov, X. Basimov ve Bekenov gibi Kazak aydınları uluslararası sözcüklerin ve terimlerin yazılışı, harf sayısının azaltılması üzerinde çalışmalarını sürdürmüştür (Abilqasimov ve diğer., 2000). 10 Kasım 1940 yılında yeni Kiril alfabesi kabul edilmiştir (Ospanova, 2010: 7). Böylece üçüncü kez alfabe değiştiren Kazak Türkleri 1940 yılında Sarsen Amanjolov'un uyarladığı Kiril alfabesine geçmiştir. Kiril alfabesinde Rus Kiril alfabesine ek olarak şu harfler bulunmaktadır: Ъ, Ы, К, Ғ, Ө, Ү, Ү, Һ, Ӏ. Rus alfabesinden alınmış Б, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Ъ, Ы ve Ъ harfleri sadece Rusça'dan alınmış ödünç sözcüklerde kullanılmaktadır. Bu alfabede Kazak Türkçesindeki seslerle birlikte Rusça alfabesindeki 33 harfe 9 harf ilave edilmiş ve 42 harfli olarak sunulmuştur. Ancak Kazakistan'da 2017'de Latin esaslı yeni alfabeye geçilmiştir. Kazakistan Cumhurbaşkanlığının 26.10.2017 tarih ve 569 sayılı kararında yer alan alfabe şöyledir.

Tablo 1

Kazak alfabesi

Latin	Türk	Latin	Türk	Latin	Türk	Latin	Türk
A a	A a	H h	H h	N' n'	ng	C' c'	Ç ç
A' a'	Â â	İ i	İ i	O o	O o	T t	T t
B b	B b	İ' i'	İ i	O' o'	Ö ö	U u	U u
D d	D d	J j	J j	P p	P p	U' u'	Ü ü
E e	E e	K k	K k	Q q	Q q	V v	V v
F f	F f	L l	L l	R r	R r	Y y	U u
G g	G g	M m	M m	S s	S s	Y' y'	I ı
G' g'	Ğ ğ	N n	N n	S' s'	Ş ş	Z z	Z z

2.1.3. Kazak Türklerinin Tarihi

Kazak Türklerinin bağımsız bir topluluk olarak ne zaman ortaya çıktıkları ilim dünyasında hâlâ tartışılmaktadır. (Şimşir,2008: 16). Genellikle Özbek Ebülhayır Han'a bağlı kalmayan bir grup halkın Çu ve Talas nehirleri arasında egemenlik kurmasıyla ortaya çıktıkları kabul edilir (Hitchins, 2002:131).

Kazakların Orta Çağa ait tarihî bilgileri çoğunlukla Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında mevcuttur ve bu bilgiler seyahatnameler ve siyasî antlaşmalar ile başlayarak edebî ve ilmî araştırmalara kadar devam eden edebiyat içerisinde yer alır (Artıqbaev, 2004:9).

Kazak Türklerinin siyasi varlığı, Altın Orda Hanlığının parçalanma sürecinde oluşmaya başlamıştır. Kalmukların ve Oyratların sık sık saldırımları sonucunda Altın Orda Hanlığının zor durumda kalması, Ebulhayr Han'ın Moğol kabilelerinden olan Oyratların saldırılarını önleyememesi sonucunda bazı Türk boyları 1456 yılında Özbek Hanlığından ayrılmış ve kuzeye doğru çekilmişlerdir (Buran ve Alkaya, 2009: 274). Özbek Hanlığından ayrılarak kendilerine buyruk hareket eden bu asi topluluğa (başıboş, hür, asi) anlamlarında Kazak adı verilmiştir. (H.Şen, 2014: 1).

1465 yılında Janibek Sultan ve Kerey Sultan, peşinden gelen iki yüz bin civarındaki halkla birlikte Çu nehrinin güneyindeki Kozı-Bası denilen yerde Kazak Hanlığını kurmuştur. Kazak Hanlığının kuruluşu, Kazak tarihindeki en önemli olaylardan biridir. Kazak Hanlığının kurulmasıyla yaşça büyük olan Kerey Han, bu hanlığın başına geçmiş, onun ardından hanlık tahtına Janibek geçerek devleti yönetmiştir (İsmail, 2002: 48-49).

Böylelikle eskiden beri ata yurtlarında törelerine ve bağımsızlıklarına bağlı olarak yaşayan Kıpçak boyları artık 'Kazak' diye anılmaya başlanmıştır (İsmail, 2002: 49; Buran ve Alkaya, 2009, 274).

İlk Birleşik Kazak Hanlığı, Kasım Han tarafından XVI. yüzyıl başlarında kurulmuş, hızla artan nüfus, toprak ve otlak ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bu amaçla topraklarını genişleten Kazak Hanlığının sınırları, XVII. yüzyılın sonlarında neredeyse bugünkü Kazakistan sınırlarına ulaşmıştır. Kazak tarihi için önemli liderlerden biri olan Tevkel Han zamanında Kazaklar, geniş toprakların idarî baskısını hafifletmek amaçlı Ulu Cüz, Orta Cüz, Küçük Cüz olarak üç cüze ayrılmıştır. (Hitchins, 2002: 131; Günay-Turkeş, 2007: 571).

1. Küçük Cüz: Batıda, Batı Kazakistan nehirleri, Hazar denizinin kuzeyi, Sır-Derya'nın aşağı bölümü ile Ural'a kadar Aqtöbe ve Kostanay bölgelerine giden Alım-Ulı, Bay-Ulı, Cedi-Urug boylarını;
2. Orta Cüz: Sarı-Su, Çu, Sır-Derya'nın orta bölgesi, Tobol, İşim ve İrtiş boyları ile Taşkent ve Türkistan şehirleri civarına göç eden Argu, Kıpçak ve Uaq-Kerey boylarını;
3. Ulu Cüz: Doğuda, Balkaş nehri, Çu, Talas, İli ve diğer nehir boyları ile Alatau'a kadar Tyan-Şan vadilerinde dolaşan ve başlıca Calayır, Dulat ve Adban boylarını içine almaktadır (Arat, 1977: 499).

Kazak Türklerinin Cüze ayrılması, bir tarftan eski göçebe Türk yaşam biçiminin Kıpçak bozkırlarına göre kurumsallaşması, diğer yandan Kazakların güç kaybetmesi anlamına gelmekteydi. Bu bölünme neticesinde Kazak Türklerinde cüzler boylara, boylar oymaklara ve obalara bölünmüştür (Bozkur, 2005: 608; Öner, 1998: XXXV).

Kasım ve Hak Nazar gibi güçlü hanlardan sonra cüzler bağımsız olarak hareket etmeye başlamıştır (Hitchins, 2002; 131). Her cüzün kendi içinde bağımsızlık mücadelesine girmesi, bu mücadele sırasında da diğer cüzlere karşı düşmanla işbirliği yapmaları, diğer yandan Kalmuklarla ve Ruslarla girdikleri mücadeleler sonucu Kazaklar güç kaybetmiş, bunu neticesinde önce Ulu Cüz 1723 yılında Kalmukların idaresine girmiştir. Ardından Küçük Cüz 1731 yılında, Orta Cüz 1734 yılında, Ulu Cüz ise 1738 yılında Rusların egemenliğini tanımıştır. Bu sürede kendi içlerinde özgür yaşamaya da devam eden Kazak Türkleri tam anlamıyla 1882 yılında Rusya'ya bağlanmış ve böylelikle onlar için bir esaret dönemi başlamıştır (Bozkurt, 2005: 608-610; Buran ve Alkaya, 2009: 274; Gömeç, 2015: 99).

Sovyet Rusya'nın idaresi altında Kazaklar göçebe hayatı ve hayvancılığı bırakarak yerleşik hayata ve tarımla uğraşmaya zorlanmışlar. Böylelikle ekonomik ve sosyal yapısında bozulmalar yaşayan Kazak Türkleri, Rusların bu baskılarına ve yayılımcı politikalarına karşı XVIII. yüzyılın sonunda silahlı ayaklamalara başlamıştır (Hitchins, 2002: 131).

XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisiyle Kazaklar Rus Çarlığına karşı önemli ayaklanmalar gerçekleştirmişlerdir. 1917 Ekim'de gerçekleşen Bolşevik İhtilali'nden sonra Sovyet Rusya'dan tam özerklik isteyen Kazaklar 'Türkçü' bir oluşum olan Alaş Orda Hükümetini kurmuşlar ve bu hükümet, Alaş Orda adıyla Sirderya ve Yedisu bölgesi dışında bütün Kazakistan topraklarında bağımsızlığını ilan etmiştir (Koç ve Doğan 2004: 4; Şimşir 2008: 203).

1917 Bolşevik İhtilali ile birlikte özerklik talepleri artmaya başlamıştır. Nisan 1917’de Orenburg’da I. Umumi Kazak Kurultayı toplanmış ve kurultayda siyasî otonomi, idare ve okullarda Kazak Türkçe’sini resmî dil yapmak gündeme getirilmiştir. II. ve III. Umumi Kazak Kurultaylarında ise ordu kurulması, anayasa hazırlanması ve seçim yapılması ile ilgili kararlar alınmıştır. Hem Beyaz, hem de Kızıl orduyla savaşmak zorunda kalan Alaş Orda Hükümetinin 1919 yılında dağılması sonucu Kazaklar, Sovyetler Birliğine bağlanmıştır. 20 Ağustos 1920’de Kazak Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, ardından 1936 yılında Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kurulmuş. Aynı yıl içinde Sovyetler Birliği anayasasını esas alan bir anayasa kabul edilmiştir (Hitchins, 2002: 132).

XX. yüzyılın sonlarında, Sovyet Cumhuriyetleri birbirlerini takiben bağımsızlıklarını ilan etmeye başladı ve 25 Aralık 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği dağıldı. Bunun sonucu olarak Kazakistan’da 1 Aralık 1991 yılında yapılan seçimle Nursultan Nazarbayev Cumhurbaşkanı seçildi. 10 Aralık 1991’de Kazak Parlamentosunun aldığı kararla devletin isminden ‘Sovyet Sosyalist’ ifadesi çıkarıldı ve devletin yeni ismi ‘Kazakistan Cumhuriyeti’ olarak ilan edildi. Bütün bu sürecin sonucunda 16 Aralık 1991’de Kazakistan tam bağımsızlığını ilan etti ve Kazakistan’ı ilk tanıyan ülke Türkiye oldu (Saray, 2014: 212-213).

2.1.4. Türk Lehçelerini Konuşanlara Türkiye Türkçesi Öğretimi

Anadili ediniminde bireyin zihnine anadilinin yerleşmesine benzer olarak ikinci dil ediniminde yeni dilin yapısı anadilin üzerine yerleşmekte dolayısıyla yeni dilin öğrenimi anadil bilgileri çerçevesinde oluşmaktadır. Dillerarası olarak nitelenen yanlışlarının sebebi öğrencinin yabancı dili anadilinin bir benzeri sayması olarak kabul edilirken aynı dil ailesinden olan benzer hatta aynı kabul edilen dillerin öğrenimi de benzerliğin artması dolayısıyla yanlış yapma olasılığını da artırabilmektedir.

Dünyada tarihî süreç içerisindeki gelişme ve değişimleri birbirinden tamamıyla bağımsız olmayan, köken ve yapı bakımından ortak özellikleri olan diller olduğu gibi, tamamen farklı köklerden olan ve farklı yapıya sahip diller de mevcuttur. Sınıflandırılan bu diller arasında fonetik, morfolojik, sentaktik... açılardan birtakım farklılıkların var olduğu bilinen bir gerçektir. Hatta bunlara kullanılan alfabe ile birlikte vurgu ve telaffuz farklılıklarını da eklemekte yarar vardır (Gündoğdu, Mert ve Albayrak: 2012).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi söz konusu olduğunda öğrencilerin beraberinde getirdikleri kültürün Türk kültürüne, kullandıkları dilin de Türk diline benzerliği ya da uzaklığının derecesi öğrenme sürecini etkileyen en önemli faktörlerden birini teşkil etmektedir. Son yıllarda Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik ve kültürel ilişkilerinin düzeyine paralel olarak özellikle Asya ülkelerinde Türkiye Türkçesine olan talep de artmaktadır. Dolayısıyla son yirmi yılda Türkçeyi öğrenme talebinde bulunanların önemli bir kısmını Türk soylu halklardan olan Kazaklar, Kırgızlar, Özbekler, Türkmenler, Azeriler ve Tatarlar oluşturmaktadır. Her biri Türkçenin farklı bir kolunu anadili olarak kullanan bu insanların anadilleriyle Türkiye Türkçesinin ortak ya da benzer yönleri öğrenme sürecini genellikle olumlu yönde etkilerken, Türkiye Türkçesiyle bu diller arasındaki farklılık arz eden özellikler de öğrenme sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla bu güçlüklerin en aza indirilebilmesi için söz konusu öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaptıkları olumsuz aktarımlarının belirlenip incelenmesi ve bundan hareketle de öğretim programlarının hazırlanması gerekmektedir (Gündoğdu, Mert ve Albayrak: 2012).

Konuyla ilgili olarak yapılan yerli ve yabancı çalışmalar incelendiğinde çalışmaların genellikle yazılı anlatım yanlışlarının genel olarak değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak bu yanlışların türlerine göre sınıflandırılıp öğrenciyi yanlışta iten nedenlerin karşılaştırmalı olarak açıklandığı çalışmalar yok denecek kadar azdır. Oysa yabancı dil öğretimi söz konusu olduğunda hedef kitlenin dili, o dilin ait olduğu kültür ve dili öğrenenlerin dil gelişim süreçlerinin de göz önünde bulundurulması ve bunlar dahilinde yapılan yanlışların açıklanması gerektiği bir gerçektir. Ayrıca mevcut çalışmaların Türk soylu öğrencilerden ziyade Türkçeyle akraba olmayan dillere mensup kişi ya da topluluklar üzerinde gerçekleştirildiği, Türk soylu öğrenciler üzerinde sınırlı sayıda çalışma yapıldığı gözlenmiştir.

2.1.5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Lehçeler Arası Aktarım ve Sözcük Öğretimi

Yabancı dil öğrenimi / öğretimi söz konusu olduğunda, benzerlik ya da farklılık düzeyi ne olursa olursun iki farklı yapının (kişinin kendi dili /ana dil – öğrenmeye başladığı dil / hedef dil) karşı karşıya gelmesinden dolayı birtakım güçlüklerin ortaya çıktığı ve bu durumun dil öğrenenlerin pek çok hata yapmasına neden olduğu kabul edilen bir gerçektir. Bu yanlışlar kimi zaman hedef dili bilmemekten kaynaklansa da kimi zaman da -özellikle dillerin aynı dil ailesinden olma ya da benzer olma durumları söz konusuysa- ana dilden kaynaklanabilmektedir. Ayrıca öğrenilen ikinci, üçüncü yabancı dillerin de bu durum

üzerinde etkisi olduğu araştırmacılarca ortaya konulmuştur (Gündoğdu, Mert ve Albayrak: 2012).

Yabancı dil öğreniminde insanların, hedef dili öğrenmeye başladıktan ve dillerin kavramlaştırma sistemlerinin değişik olduğunu kavramalarından sonra, anadil ve hedef dil arasında karşılaştırmalar yaptığı gözlenmektedir. İnsanlar, hedef dil kullanımlarında, iki dil düzeninin kuralları ve kavramlarını karşılaştırarak, karşılıklı aktarımlar yapma eğilimindedirler (Soral, 2009: 19).

İki ya da daha fazla dil arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya yönelik çalışmaları olan karşılaştırmalı dilbilim de yabancı dil öğretimine uygulanmaya başlandığından beri söz konusu aktarımla ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmüştür (Dede, 1983: 123). Bunlar arasında Lado'nun *Linguistics Across Cultures* adlı yapıtında bahsettiği “yabancı dil öğrenmenin kolaylık ve zorluğunu, anadil ile yabancı dil arasında yapılacak düzenli karşılaştırmaların ortaya koyacağı” teorisi yaygınlık kazananlardan olmuştur. Lado (1957)'ya göre “kişiler, anadilleri ve kültürlerindeki kalıplar ile anlamları ve bunların dağılımlarını yabancı dil ve kültürlerine aktarmaktadırlar. Bu aktarımı, gerek aktif olarak yabancı dili konuşur ve kültürüne göre davranırken, gerekse, pasif olarak, o dili ve kültürü sahiplerinin konuşma ve davranışlarından anlamaya çalışırken yaparlar” (İşler, 2006: 126).

Lado'dan sonra karşılaştırmalı dilbilim ve bunun yabancı dil öğrenimine uygulanmasıyla birlikte ortaya konulan karşıtsal çözümlemeyle ilgili olarak daha farklı görüşler de ortaya konulmuştur. Dil öğreniminde karşılaşılan güçlüklerin sonradan daha yararlı bir şekilde açıklanabileceğini ileri sürerek güçlüklerin önceden belirlenebileceğini dile getiren “zayıf görüş (Newmark-1966)”ün yanı sıra, önceki iki görüşü uzlaştırmaya çalışan bir üçüncü görüş olan modereta version/orta görüş (Oller ve Ziahosseniy-1970) de bunlar arasında yerini almıştır (bk. Dede, 1983: 123-125; İşler, 2006: 124-127). Bu bağlamda karşıtsal çözümleme hakkında ortaya konan görüşler incelendiğinde söz konusu çözümlemenin temelini aktarıma / transfere dayandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla transfer / aktarım terimini açıklamak gerekir.

Anadili ediniminde bireyin zihnine anadilinin yerleşmesine benzer olarak ikinci dil ediniminde yeni dilin yapısı anadilin üzerine yerleşmekte dolayısıyla yeni dilin öğrenimi anadil bilgileri çerçevesinde oluşmaktadır. Dillerarası olarak nitelenen yanlışlarının sebebi öğrencinin yabancı dili anadilinin bir benzeri sayması olarak kabul edilirken aynı dil

ailesinden olan benzer hatta aynı kabul edilen dillerin öğrenimi de benzerliğin artması dolayısıyla yanlış yapma olasılığını da artırabilmektedir.

Tarihsel olarak incelendiğinde yabancı dilde kelime öğretiminin yeterince önemsenmediği, sürekli ihmal edildiği görülmektedir. Kelimenin önemi, hem ana dil hem de yabancı dil öğretiminde inkâr edilemez. Dil öğrenimine başlayan kişi, ilk olarak kelimelerle karşılaşacak, öğrendiği dildeki iletişiminin ilk adımını kelimelerle atacaktır. Ana dilde doğal bir süreç olarak devam eden kelime edinimi, yabancı dilde de ana dile benzer şekilde ilerlemekte, bazı noktalarda ana dilden ayrılmaktadır. Kelimeler bir dilde önemli yere sahip olmalarına ve dil öğrencileri için kritik önem taşımalarına rağmen, Zimmenma'a göre önceleri yabancı dil öğretiminde kelime öğretimine değil, dilin sözdizimine ve sesbilimine odaklanılmıştır. Daha sonraki dönemlerde 1990 yılından itibaren dilbilgisi öğretiminden kelime öğretimine genel bir yönelim olmuştur. Dilbilimciler ve uygulamalı dilbilimciler kelime bilgisini yabancı dil öğrenenler için önemli bir unsur olarak görmeye ve kelime öğretimi üzerine odaklanmaya başlamışlardır.

Demircan, yabancı dil öğretiminin aslında kelime olduğunu söylerken aslında dil öğretiminin özünün kelime öğretimi olduğunu vurgulamıştır. Başkan'a göre, yabancı dilde öğrenilecek her kelime, bir bakıma ana dildeki her kelimeye karşı çıkıp onunla çalıştığından, yeni bir emek gerektirmekte ve bu yüzden de, genellikle zor öğrenilmektedir. Bundan dolayı, kelime edinimi konusunda ne gibi yollar kullanılması gerektiği araştırılmalıdır. Öğrencilere daha fazla kelimeyi belletmek adına yeni çalışmalar yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Başkan, kelimelerin hemen öğrenilip akılda kalmaları için en iyi yolun, öğrencinin belli bir kavramı yabancı dilde nasıl söylendiğini merak etmesi; böyle bir merak duygusu içerisinde kendisine verilen karşılığı hemen kavrayarak, kelime hazinesine eklemesi olarak belirtmiştir. Ortak bir tarihe, dile ve kültüre sahip olan Kazak Türkleri ile Türkiye Türklerinin lehçelerinde birçok ortak kelimenin bulunması tabiidir. Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi aynı dilim farklı lehçeleridir. Bu iki lehçe arasında bazı ses, kelime ve yapı benzerlikleri olmakla birlikte birçok kelime farklılıkları da bulunmaktadır.

2.1.4. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde kullanılan kaynaklar

Türkçe, günümüzde çeşitli bölgelerde, geniş kitleler tarafından konuşulan bir dildir. Yaygın olarak konuşulan bir dili öğrenmek isteyenlerin de artması doğal bir durumdur. Türkiye Türkçesini yabancıların öğrenme nedenleri çeşitlilik gösterir. Genellikle Türkiye'de öğrenim görmek, ticaret, diplomatik ilişkiler vb. amaçlarla Türkiye Türkçesine ilgi çoktur.

Türkçe öğrenmek isteyen yabancılara dil öğretmek için Ankara Üniversitesi bünyesinde TÖMER kurulmuştur. İlk başlarda Ankara Üniversitesinde kurulan TÖMER, sonradan Gaziantep ve İzmir’de de kurulmuştur. Günümüzde ise çeşitli üniversitelere bağlı dil öğretim merkezlerinde yabancılara Türkçe öğretimi yapılmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretim merkezlerinin yurt içi ve yurt dışında bir Türkçe öğretimi gerçekleştirmek için kullandığı kaynaklar şöyle sıralanabilir:

- 1) Türkçe Öğreniyorum Seti
- 2) Çocuklar İçin Türkçe
- 3) Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti
- 4) Gazi TÖMER Yayınları
- 5) Yedi İklim
- 6) Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları
- 7) İzmir Yabancılar için Türkçe Seti

2.1.5. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesinde Türkçe öğretiminde kullanılan kaynaklar

Hoca Ahmet Yesevi üniversitesi Hazırlık Kursu Türkçe Öğretiminde kullanılan kitap, kaynak ve material şu şekilde:

Yesevi Türkçe Yayını

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesinde Yesevi Türkçe Öğretim Seti

2.1.6. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk üniversitesinde Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemler

2.1.7. Sözel Yöntem

“Dilin yapılarının sınıflandırılması ve bu sınıflandırmaya bir sistem getirilmesi çabalarının bir sonucu olarak gelişen Sözel Yaklaşım, Palmer ve Hornby gibi araştırmacıların çalışmaları ile 1920’lerde şekillenmiştir... Çoğu kez Doğrudan Yöntemle karıştırılan Sözel Yöntemin bu yöntemden en büyük farkı bir uygulamalı dilbilim teorisine dayanmasıdır. Bu yöntem İngiliz “yapısalcılık” yaklaşımının ürünüdür. Kuramın teorisine göre “Konuşma

dilin temelidir ve dil yetisinin özünde de yapı yatmaktadır. Dil yapılarına yönelik bilgiler ve bu yapıların kullanılabileceği durumlarla ilişkilendirilmelidir.

2.1.8. İşitsel-dilsel

“Amerika’da özellikle Amerika’nın askeri üs olarak kurduğu ülkelerdeki dili, ordu mensuplarının öğrenmesi için geliştirilen yöntemlerden biridir. Davranışçılık akımını kaynak olarak ortaya çıkmış bir yabancı dil öğretim yöntemidir. Dilin sözlü yönüne dinlediğini anlama ve konuşma becerilerine öncelik tanıyan, bu becerileri davranışçı öğrenme yorumlarından yararlanarak diyaloglar ve yoğun sözlü alıştırmalar kullanarak dil yapılarını belli bir sıraya göre öğretmeyi amaçlayan bir yabancı dil öğretim yöntemidir.”

2.1.9. İşitsel-görsel

“Yöntem Fransa’da Guberina ve Rivenc tarafından yönetilen bir gurup tarafından ellili yıllarda Centre de Recherche et d’Etude pour la Diffusion du Français’de (CREDIF) geliştirildi.”

“İşitsel- Görsel Yaklaşım, yabancı dil öğretiminde ses ile görüntünün, bir başka deyişle görsel bağlamın, öğrenmeye yardım etmek ve onu kolaylaştırmak için ses ile birleştirilmesi, eş zamanlı kılınmasıdır. En başarılı uygulama, dil öğretimi ile ilgili çeşitli deneysel uygulamaların ortaya çıkması (projeksiyon aleti + teyp) ile başlamış, özellikle Fransızca öğretiminde teyp ve parça film göstericisiyle kurulması, İşitsel – Görsel Yöntem adını almıştır.”

.

2.2. Çalışılan Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Literatür (alan yazını) taraması sonucunda Yabancılar Türkiye Türkçesi Öğretiminin dil bilgisi açısından incelenmesine ilişkin olarak yapılmış çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Bu bölümde Türkiye Türkçesi ve diğer Türk lehçeleri üzerinde çalışılmış yayın ve araştırmalara yer verilecektir.

Nurbaqyt Jarbold’ın *Moğolistan’ın Bayan-Ölgii Bölgesindeki Kazak Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğrenirken Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından İncelenmesi* tez çalışması benzer hedef doğrultusunda hazırlanmıştır.

Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalardan Jarbold (2012) *‘Moğolistan’ın Bayan-Ölgii Bölgesindeki Kazak Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğrenirken Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından İncelenmesi*’ adlı yüksek lisans tezinde Kazak öğrencilerin yazılı sınav kağıtlarını ‘Fonetik (ses bilgisi)’, ‘Kavram İşaretleri’, ‘İsim ve Fiil tabanları’, ‘Kavram İlişkileri’, ‘Cümle’, ‘Yazım ve Noktalama’, olmak üzere altı başlık altında incelemiştir. İncelenen veriler kodlanarak söz konusu başlıklarla ilgili hata tipleri belirlenmiş ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

Bermaganbetova (2016) tarafından hazırlanan *Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler* adlı yüksek lisans tezi günümüz Türkiye Türkçesi ile günümüz Kazak Türkçesi arasında yalancı eşdeğerlik gösteren sözcükleri belirleyip, değişimleri ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Yalancı eş değer sözcükler, bir yandan iletişim sürecinde yanlış anlamalara sebep olurken diğer yandan kaynak dilde önemli eserlerin hedef dile aktarılması ve Türkiye Türkçesinin veya Türk lehçelerinin öğretimi/öğrenimi konusunda sorun olduğu dikkate alınarak ‘Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Sözlüğü’ ve 15 ciltten oluşan Kazak Türkçesinin Açıklamalı sözlüklerini kaynak göstererek önemli çalışma sunmuşlardır.

Albayrak (2010), *“Türkçe Öğrenen Moğol Öğrencilerin Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi”* adlı yüksek lisans tezinde Türkiye Türkçesini öğrenen Moğol öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarını “Fonetik (Ses Bilgisi)”, “Kavram İşaretleri”, “İsim ve Fiil Tabanları”, “Kavram İşaretleri”, “Cümle” ve “Yazım ve “Noktalama Kuralları” olmak üzere altı başlık altında incelemiştir. İncelenen veriler kodlanarak söz konusu başlıklarla ilgili hata tipleri belirlenmiş ve hata tiplerinin toplam hata sayısı oranlarıyla birlikte verilerek bunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu veri toplama araçları ile verilerin analizine yer verilmiştir

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Araştırma nitel araştırma türünde hazırlanmıştır. Nitel araştırma ‘gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların

doğal ortamda geçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir' (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.39).

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Çalışmanın evrenini Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubu olarak Kazakistan'da ve Türkiye'de yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğrenmekte olan Kazak öğrencilerin seçilmesinin nedeni, dil öğrenirken özellikle akraba dil konuşuru olmalarına rağmen benzer ve farklı yanlarını ayırt etmekte zorlanılması gibi sorunlarla karşılaşmış olduklarını göz önünde bulundurarak, çalışmamızın daha da verimli olacağı beklentisidir.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Çalışmayla ilgili veri kaynakları 2018-2019 öğretim yılında araştırmacı tarafından ziyaret edilen Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Kazak-Türk Üniversitesi öğrencilerinin sınav kâğıtlarından ve Türkiye'de eğitim görmekte olan Kazak öğrencilerine görüşme formu uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmanın verileri Hazırlık kursu öğrencilerine daha önce uygulanmış 34 sınav kâğıdından, 16 görüşme formundan elde edilmiştir.

3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci (Opsiyonel)

Çalışmada elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden 'görüşme ve doküman analizi' tekniğiyle içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde öncelikle, araştırmacı tarafından alanla ilgili literatür taranmış ve ilgili araştırmacıların da görüşleri ve eserlerinden faydalanılarak Fonetik (Ses Bilgisi), Ses benzetmesinden kaynaklanan yanlışlar ve Ses hem anlam aynı olan kelimelerden oluşan ana başlıklarla ilgili olası hata tipleri kodlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada sınav kâğıtlarından elde edilen sözcük düzeyi yanlışları (ek yanlışları) ve görüşme formundan elde edilen kelimeler ses, anlam açısından uzman görüşü alındıktan sonra araştırmacı tarafından kodlanmış ve kategorilere ayrılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Fonetik (ses bilgisinde) karşılaşılan yanlışlar

Bu bölümde, Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak öğrencilere ait yazılı anlatım sınav kâğıtlarında ve yarı yapılandırılmış görüşme formunda rastlanan yanlışlar ve bu yanlışlara ilişkin örnekler ve yapılan yanlışların istatistiki bilgileri dikkate sunulmuştur.

4.1.1. Ünlülerle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Bir dilde dili meydana getiren öğeler morfoloji, sentaks ve semantik kurallarına göre bir bütün teşkil etmek üzere birleştirildiklerinde, kural veya kurallara bağlanabilir sesle ilgili olaylar ortaya çıkarsa bu dilde, fonetik düzeyinde uyumların varlığı söz konusudur... Türkçede vokalle sonuçlanan kelimelere, eklerin konsonlarla başlayan başka seslilerin (allophone) getirilmesi veya eklerin bazı sesleri üzerlerine aldıkları eklerin bazı seslerine göre değiştirmeleri, kurallara bağlanabildikleri ölçüde fonetik düzeyde gerçekleştirilen uyumlara örnek gösterilebilir (Gemalmaz, 2010, s. 196).

Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin yazılı anlatımlarında ünlülerle ilgili pek çok hata yapıldığı tespit edilmiştir. Önemli bir kısmı olumsuz aktarım niteliğinde olan bu değişimlerin bir kısmını şu başlıklar altında incelemek mümkündür:

4.1.1.1. Ünlülerde incelve-kalınlaşma

4.1.1.1.1 İncelve

“Ünlü incelve; bazı ünsüzlerin etkisiyle kelimenin türlü hecelerinde kalın sırada bulunan ünlülerin veya ünlülerden birinin ince sıraya geçmesi olayıdır” (Korkmaz, 2007, s. 228). Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin konuyla ilgili yaptıkları yanlışlara Şu örnekler verilebilir:

1. a > e

hayat > hayet

Biz her gün güzel **hayet** geçiriyoruz

(Biz her gün güzel **hayat** geçiriyoruz)

2. ı > i

sağlıklı > sağlıklı

Sağlıklı olmak için taze yemekler yiyoruz

(**Sağlıklı** olmak için taze yemekler yiyoruz).

çıkmaq > çıkmak

Kendin için futbol oynamak, pikniğe **çıkmak**

(Kendin için futbol oynamak, pikniğe **çıkmak**)

4.1.1.1.2. Kalınlaşma

Ünlü kalınlaşması: “Ağız boşluğunun ön bölümünde ve dilin ön bölümünün damağa doğru yükseltilmesiyle çıkarılan ön veya ince ünlülerin (front vowels, bright vowels, palatal vowels) ağız boşluğunun arka bölümünde ve dilin arka bölümünün damağa doğru yükseltilmesiyle çıkarılan art veya kalın ünlü (back vowel, dark vowel, velar vowel) durumuna gelmesi olayıdır” (Karaağaç, 2010, s. 82).

Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin genellikle Türkçenin kendilerine öğretilen kalınlık incelik uyumuna dair bilgiyi genelleyerek yabancı kökenli kelimelere de aktardıkları tespit edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan yanıtlara şu örnekler verilebilir:

1. e > a

mesela > mesala

Mesala şarkıcılar şarkı söylüyorlar

(**Mesela** şarkıcılar şarkı söylüyorlar).

düğünleri > düğünleri

Düğünlari harika
(**Düğünlari** harika)

lezzetli > lazzetli
Masalarda **lazzetli**, tatlı yemekler çok oluyor
(Masalarda **lezzetli**, tatlı yemekler çok oluyor)

güzel > güzal
Biz her gün **güzal** hayat geçiriyoruz
(Biz her gün **güzel** hayat geçiriyoruz)

Çin'e> Çin'a
Yakın bir arkadaşım **Çin'a** okula gitti bu yüzden üzgünüm
(Yakın bir arkadaşım **Çin'e** okula gitti bu yüzden üzgünüm)

düğünlerin> düğünların
Düğünların biri evlenme düğünü
(**Düğünlerin** biri evlenme düğünü)

vakitte > vakitta
Bu **vakitta** gelin ve damat şehri gezmeye çıkıyorlar
(Bu **vakitte** gelin ve damat şehri gezmeye çıkıyorlar).

2. ö > o, ü > u

Söylüyorlar > soyluyorlar
Dilek **soyluyorlar**, hediyelerini veriyorlar
(Dilek **söylüyorlar**, hediyelerini veriyorlar)

3. i > ı

aletlerinin > aletlerının
Spor salonunda spor **aletlerinin** hepsi bozuk

(Spor salonunda spor **aletlerinin** hepsi bozuk).

kendim > kendım

Kendım sağlıklı olmak için her zaman spor salonuna gidiyorum

(**Kendim** sağlıklı olmak için her zaman spor salonuna gidiyorum)

Birbirlerinin > birbirilerinin

Birinci, iki genç yani sevgili arkadaşlar **birbirlerinin** ana ve babalarıyla tanışıyorlar

(Birinci, iki genç yani sevgili arkadaşlar **birbirlerinin** ana ve babalarıyla tanışıyorlar)

Çıkmak > çıkmak

Her insan kendi için football oynamak, pikniğe **çıkma** gerek

(Her insan kendi için football oynamak, pikniğe **çıkma** gerek)

üniversitemizin > üniversitemizin

Bizim **üniversitemizin** koridoru uzun ama geniş

(Bizim **üniversitemizin** koridoru uzun ama geniş)

4.1.1.2. Ünlülerde düzleşme

4.1.1.2.1 Düzleşme

“Ünlü düzleşmesi; çeşitli fonetik etkenlerle ve genellikle dilimize geçmiş yabancı sözlerde ilk hecedeki yuvarlak sıradan bir ünlünün düz sıraya geçmesi olayıdır” (Korkmaz, 2007, s. 227). Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin konuyla ilgili yaptıkları yanlışlara şu örnekler verilebilir:

1. u > ı

salon**u**muzda > salon**ı**mızda

Bizim spor **salonımızda** spor aletlerinin hepsi bozuk

(Bizim spor **salonumuzda** spor aletlerinin hepsi bozuk)

Salon**u**na > salon**ı**na

Her zaman spor **salonına** gitmek istiyorum

(Her zaman spor **salonuna** gitmek istiyorum)

spor**u**nu > spor**ı**nı

Küreş **sporını** yapıyorum

(Küreş **sporunu** yapıyorum)

Telefon**u**n > telefon**ı**n

Cep **telefonın** kullanmak çok zararlı

(Cep **telefonun** kullanmak çok zararlı)

husus**u**nda > husus**ı**nda

Benim sınava katılmam **hususında**;

(Benim sınava katılmam **hususunda**);

2. ü > i

söyl**ü**yor > söy**i**yor

Şarkıcılar şarkı söy**li**yor

(Şarkıcılar şarkı söy**lü**yor)

göt**ü**recek > göt**i**recek

Kıza ve akrabalarına hediyeler göt**ire**cek

Kıza ve akrabalarına hediyeler göt**üre**cek

söyl**ü**yorlar > söy**i**yorlar

Düğünde çok dans etip, şarkı **söyliyorlar**
(Düğünde çok dans etip, şarkı **söylüyorlar**)

4.1.1.3. Ünlülerde daralma-genişleme

4.1.1.3.1. Daralma

“Bazı seslerin boğumlanması sırasında ses yolunda meydana gelen daralma, ı, i, u, ü dar ünlüleri ile s, z, ş, ç gibi sızıcı ünsüzler, ses yolunun daralmasıyla çıkarılan seslerdir. İşte başka ünlü ve ünsüzlerin bu seslere dönüşmesi, bir daralmadır” (Karaağaç, 2010, s. 70). Türkiye Türkçesindeki /+I/ görev ögesinin Kazak Türkçesi’ndeki karşılığı /+A/ olduğundan Türkçe öğrenen Kazak öğrenciler ana dillerinden olumsuz aktarım yaparak /+I/ görev ögesini /+A/’ya dönüştürmüşlerdir. Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin konuyla ilgili yaptıkları yanlışlara şu örnekler verilebilir:

1. e > i

eşi > işi

Bu gün kız için ve **iş**i için de çok önemli

(Bu gün kız için ve **eş**i için de çok önemli)

Kızının **iş**i ile mutlu olmasını diliyor

(Kızının **eş**i ile mutlu olmasını diliyor)

4.1.1.3.2. Genişleme

“Ünlü genişlemesi; kelime içindeki dar sıradan ı, i, u, ü ünlülerinin çeşitli nedenlerle boğumlanma özellikleri bakımından geniş sıradan a, e, o, ö ünlülerine dönüşmesi olayıdır” (Korkmaz, 2007, s. 227). Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin konuyla ilgili yaptıkları yanlışlara şu örnekler verilebilir:

1. ı > a

alır > alar

Çocuk birisin **alar**

(Çocuk birisin **alır**)

Sabahları > sabahlara

Sabahlara koşmak lazım

(**Sabahları** koşmak lazım)

2. i > e

gidecek > gedecek

Bu düğünde kız eşinin evine **gedecek** ve ‘Sinsu’ şarkısının söylüyor

(Bu dünde kız eşinin evine **gidecek** ve ‘Sinsu’ şarkısının söylüyor)

yemiyoruz > yemeyoruz

Zarar yemek **yemeyoruz**

(Zarar yemek **yemiyoruz**)

4.1.1.4. Ünlülerde düşme-türeme

4.1.1.4.1. Düşme

“Gerek sözcüklere eklerin katılmasında gerekse sözcükten sözcüğe geçişlerde anlamı etkilemeyecek kısaltma ve değişimlere gidilir. Hece yapısını değiştirerek ünlü eksilten kısaltmalara ünlü yitimi / ünlü düşmesi denir” (Demircan, 1996, s. 93). İncelenen kâğıtlarda Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin kelime içindeki ünlüleri gereksiz yere düşürdüğü örnekler tespit edilmiştir:

1. ı > ø

kızını > kızøını

Sonra **kızını** tüm akrabalarına tanıştırıyor

(Sonra **kızını** tüm akrabalarına tanıştırıyor)

2. u > ø

uyumalı > uyømalı

Erken **uymalı** ve erken uyanmalıyız

(Erken **uyumalı** ve erken uyanmalıyız)

3. ü > ø

yürümemeliyiz > yürømemeliyiz

Hava soğuk yoksa sıcak olduğunda çok **yürmemeliyiz**

(Hava soğuk yoksa sıcak olduğunda çok **yürümemeliyiz**)

4. i > ø

iyileştirip > øyleştirip

Kendimize olan saygımızı artırmak, beslenmemizi **yileştirip** iştahı artırmak gerek

(Kendimize olan saygımızı artırmak, beslenmemizi **iyileştirip** iştahı artırmak gerek)

5. y > ø

koruyunuz > koruøunuz

Sağlığını **korunuz**

(Sağlığını **koruyunuz**)

4.1.1.4.2. Türeme

“Ünlü türemesi; sözcüğün özgün biçimde bulunmayan bir ünlünün sonradan çeşitli seslik nedenlerle ortaya çıkmasıdır” (Caferoğlu, 1989, s. 21).İncelenen kâğıtlarda Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin kelime içinde ünlü türettiği örnekler tespit edilmiştir:

1. ø > y

deørken > deyerken

Geleneksel düğünler **deyerken** Kazakların her hangi bir düğünleri var

(Geleneksel düğünler **derken** Kazakların her hangi bir düğünleri var)

gitmeøm > gitmeyim

Benim anneme **gitmeyim** lazım

(Benim anneme **gitmem** lazım)

yardım etmeøm > yardım etmeyim

Benim ona yardım **etmeyim** gerek

(Benim ona yardım **etmem** gerek)

2. ø > u

sorøması > soruması

Bu nedenle kız ve erkek tarafları bir-birinin Rularını **soruması** ve bilmesi gerektir

(Bu nedenle kız ve erkek tarafları bir-birinin Rularını **sorması** ve bilmesi gerektir)

3. ø > ğ

olmaømız > olmağımız

Çünkü biz kendimiz için sağlıklı **olmağımız** gerek

(Çünkü biz kendimiz için sağlıklı **olmamız** gerek)

vermeønizi > vermeğınızı

01.04.19 ve 08.04.19 günleri ara **vermeğınızı** gerçekten istiyorum

(01.04.19 ve 08.04.19 günleri ara **vermenizi** gerçekten istiyorum)

4. ø > ı

kalkømak > kalkımak

Her zaman vaktinde **kalkımak**, uyumak gerek

(Her zaman vaktinde **kalkmak**, uyumak gerek)

5. ø > i

vakøtinde > vakitinde

Zil **vakitinde** koridor çok kalabalık olur

(Zil **vaktinde** koridor çok kalabalık olur)

isømim > isimim

Benim **isimim** Aigerim

(Benim **ismim** Aigerim)

izønin> izinin

Bu vakitte damatı ve gelin şehri gezmeye çıkıyorlar, elbette onlar ailedeki yaşlı dedesinin **izinin** alıyorlar

(Bu vakitte damatı ve gelin şehri gezmeye çıkıyorlar, elbette onlar ailedeki yaşlı dedesinin **iznin** alıyorlar)

şehøri>şehiri

Bu **şehiri** ben sevmiyorum çünkü o çok kalabalık

(Bu **şehri** ben sevmiyorum çünkü o çok kalabalık)

Benim **şehirim** çok kalabalık, o yüzden köye gitmek istiyorum

(Benim **şehrim** çok kalabalık, o yüzden köye gitmek istiyorum)

Almatı **şehiri** çok güzel ama çok kalabalık

(Almatı **şehri** çok güzel ama çok kalabalık)

4.1.2. Ünsüzlerle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Türkçe öğrenen Kazak öğrencilere ait yazılı anlatım kâğıtlarında Standart Türkiye Türkçesi (STT) “ne göre ünsüzlerle ilgili yapılan yanlışlar sonucunda ortaya çıkan ses olayları şöyledir:

4.1.2.1. Ötümlüleşme- ötümsüzleşme

“Kimi ünsüzler, ünlüler gibi ses kırımlarını titreterek tonlanır. Bu ton, boğumlanma yerinden çıkan gürültü ile karışır ve birlikte işitilir. Böyle biçimlenenlere yumuşak ya da ötümlü ünsüzler denir: b c d g ğ j l m n r v z y. Ses kırımlarında gürültüleri işitilen ünsüzlere de sert ya da ötümsüz ünsüzler (tonsuz) denir” (Gencan, 1979, s. 50).

4.1.2.1.1. Ötümlüleşme

İncelenen yazılı anlatım kâğıtlarında Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin kelime içinde ötümsüz sesleri STT’ye aykırı bir şekilde ötümlüştürdükleri örnekler tespit edilmiştir:

1. **p > b**

hepsi > hebsi

Bizim spor salonumuzda spor aletlerinin hebsi bozuk

(Bizim spor salonumuzda spor aletlerinin hepsi bozuk)

2. **t > d**

hayatımız > hayadımız

Biz şanslıyız. Çünkü bizim hayadımız var

(Biz şanslıyız. Çünkü bizim hayatımız var)

Hayadımızı iyi tutmalıyız arkadaşlar

(Hayatımızı iyi tutmalıyız arkadaşlar)

3. **v > b**

veriyor > beriyor

Bize her gün iki defa yemek beriyor

(Bize her gün iki defa yemek veriyor)

sebze > sevze

Her zaman meyve ve sebzeler yemek gerek

(Her zaman meyve ve sebzeler yemek gerek)

meyve > meybe

Doğru beslenmemiz gerek ve çok meybe ve sebzeler kullanmamız lazım

(Doğru beslenmemiz gerek ve çok meyve ve sebzeler kullanmamız lazım)

ve > be

Taze be lezzetli yemekleri yiyorum ve akşam 6'dan sonra yemek yemiyorum

(Taze ve lezzetli yemekleri yiyorum ve akşam 6'dan sonra yemek yemiyorum)

4. **s > z**

herkes > herkez

Bence, **herkez** kendini mutlu olduğunu hissediyor
(Bence, **herkes** kendinin mutlu olduğunu hissediyor)

4.1.2.1.2. Ötümsüzleşme

Türkiye Türkçesinde sedasız ünsüzle biten kelimeler üzerine ünlüyle başlayan ek aldıklarında söz konusu kelimelerin son sesleri sedalılaştır. Ancak incelenen kâğıtlarda Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin bu kuralı genellikle göz ardı ettikleri, kelime içinde ötümlü sesleri SST“ye aykırı bir şekilde ötümsüzleştirdikleri örnekler tespit edilmiştir:

1. d > t

yiğidin > yiğitin

Elçi-**yiğitin** ya da ağabeyi ya da anne babası ve arkadaşları olabilir
(Elçi-**yiğidin** ya da ağabeyi ya da anne babası ve arkadaşları olabilir)

Kız yiğiti tanımiyorsa o zaman **yiğitin** evinden evebeyinler geliyorlar ve ‘sizde kız var, bizde oğul, onları evlendirmeye ne dersiniz’ deyen gibi sözler söylüyorlar
(Kız yiğiti tanımiyorsa o zaman **yiğidin** evinden evebeyinler geliyorlar ve ‘sizde kız var, bizde oğul, onları evlendirmeye ne dersiniz’ deyen gibi sözler söylüyorlar)

hissediyor > hissetiyor

Bence, herkes kendini mutlu olduğunu **hissetiyor**
(Bence, herkes kendinin mutlu olduğunu **hissediyor**)

damadın > damatın

Çünkü kız evin bırakacak ve **damatın** evine gitecek
(Çünkü kız evin bırakacak ve **damadın** evine gidecek)

dans edip > dans etip

Düğünde çok **dans etip**, şarkı söylüyorlar
(Düğünde çok **dans edip**, şarkı söylüyorlar)

gidiyorlar > gitiyorlar

Düğünden önce erkeğin anne babası kızın evine **gitiyorlar**
 (Düğünden önce erkeğin anne babası kızın evine **gidiyorlar**)

edeceğim> eteceğim

Bir hafta önce ben bilgisayar satın aldım, bugün bilgisayarım çalışmıyor ben **iade eteceğim**

(Bir hafta önce ben bilgisayar satın aldım, bugün bilgisayarım çalışmıyor ben **iade edeceğim**)

2. ğ > k

sağlı**ğ**ımıza > sağlı**k**ımıza

Bu bizim sağlı**k**ımıza çok faydalı

(Bu bizim sağlı**ğ**ımıza çok faydalı)

4.1.3. Sızıcılaşma

Türkçede patlayıcı ünsüzlerin karşısında sızıcı ünsüzler yer alır ve “sızıcı ünsüzler (sızmalı sesdeşler); ses yolunun bir noktada çok daralması ve gırtlaktan gelen ünlü veya ünsüz soluk akımının buradan hışırtı çıkararak sızması ile meydana gelen sesdeşleridir. Türkçede şu sızmalı sesdeşler vardır: f, v, h, Ğ, l, r, s, z, y” (Banguoğlu, 2007, s. 41). İncelenen yazılı anlatım kâğıtlarında Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin zaman zaman bazı patlayıcı ünsüzleri sızıcılaştırdığı örnekler tespit edilmiştir:

1. ç > ş

içmekten > işmekten

Sigara **işmekten** biz sağlıklı olmayız

(Sigara **içmekten** biz sağlıklı olmayız)

hiç>hiş

Hiş insana ödünç verme

(**Hiç** insana ödünç verme)

4.1.4. Ünsüzlerde düşme – türeme

4.1.4.1 Ünsüz düşmesi

lezzetli > lezøetli

Taze ve **lezzetli** yemekleri yiyorum ve akşam 6'dan sonra yemek yemiyorum.

(Taze ve **lezzetli** yemekleri yiyorum ve akşam 6'dan sonra yemek yemiyorum).

hissetmek > hisøetmek

Spor yapmanın en büyük faydalarını vücudumuzu ve beynimizi **hissetmek** mutlu olmak, stresi azaltmak, kendimize olan saygımızı artırmak, beslenmemizi iyileştirip iştahı artırmak, enerjimizi yükseltmek gerek

(Spor yapmanın en büyük faydalarını vücudumuzu ve beynimizi **hissetmek** mutlu olmak, stresi azaltmak, kendimize olan saygımızı artırmak, beslenmemizi iyileştirip iştahı artırmak, enerjimizi yükseltmek gerek)

tarlalarımız > tarøalarımız

Çünkü **tarlalarımız** azalıyor ve iklimimiz değişiyor

(Çünkü **tarlalarımız** azalıyor ve iklimimiz değişiyor)

meyve > meøve

Meve yemek gerek çünkü mevede vitamin daha çok

(**Meyve** yemek gerek çünkü mevede vitamin daha çok)

4.1.4.2. Ünsüz türemesi

çapındaki > çarpındaki

Dünya **çarpındaki** en kalabalık şehirlerinin biri

(Dünya **çapındaki** en kalabalık şehirlerinin biri)

hikayeleri> hikayetleri

Bu düğünü birkaç zamandan sonra hatırlıyorlar ve ilginç **hikayetleri** bir birine söylüyorlar

(Bu düğünü birkaç zamandan sonra hatırlıyorlar ve ilginç **hikayeleri** bir birine söylüyorlar)

yağni> yaøni

Gününde 3 defa **yağni** sabah kahvaltısını, öğlen yemeğini ve akşam yemeğini yiyerek insan başka bir zamanlarda yemek yememek lazım

(Gününde 3 defa **yani** sabah kahvaltısını, öğlen yemeğini ve akşam yemeğini yiyerek insan başka bir zamanlarda yemek yememek lazım)

4.2. Fiillerle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

4.2.1. Yanlış Kullanılan Fiiller

İncelenen kâğıtlarda Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin Kazak Türkçesi etkisiyle fiillerin yanlış kullandıkları örnekleri tespit edilmiştir.

Doğru beslenmemiz gerek ve çok meyve ve sebzeler **kullanmamız** lazım

(Doğru beslenmemiz gerek ve çok meyve ve sebzeler **tüketmemiz** lazım)

Eğer de kızını vermesen o insanlar diğerlere **dedikodu söylüyorlar** ve karalıyorlar

(Eğer de kızını vermesen o insanlar diğerlere **dedikodu yapıyorlar** ve karalıyorlar)

Hayatımızı iyi **tutmalyız** arkadaşlar

(Hayatımızı iyi **değerlendirmeliyiz** arkadaşlar)

Her zaman meive sevezler **iğimak gerek**

(Her zaman meive sevezler **yemek lazım**)

Gelin ve damada iyi dilekler **söyliyorlar**

(Gelin ve damada iyi dilekler **diliyorlar**)

Spor salonundaki aletleriniz bozulduğuna 1 ay oldu ama hiç **tamirlenmedi**

(Spor salonundaki aletleriniz bozulduğuna 1 ay oldu ama hiç **yapılmadı**)

Onlar kutluyorlar, **dilek söylüyorlar**, hediyelerini veriyorlar

(Onlar kutluyorlar, **iyi dilekte bulunuyorlar**, hediyelerini veriyorlar)

Bence kitap okumak bizi hem sağlıklı hem de **akıllı edecek**

(Bence kitap okumak bizi hem sağlıklı hem de **zekâmızı geliştirecek**)

Ona **yardım vermem** lazım

(Ona **yardım etmem** lazım)

Saygılarımla arz **veriyorum**

(Saygılarımla arz **ediyorum**)

Hazırlık fakültesinin TK-3 grubunda öğrenim **alıyorum**

(Hazırlık fakültesinin TK-3 grubunda öğrenim **görüyorum**)

Spor salonundaki spor aletleri **bozuk oldu**

(Spor salonundaki spor aletleri **bozuldu**)

Çünkü ben bu odada kendimi rahatsız **oluyorum**

(Çünkü ben bu odada kendimi rahatsız **hissediyorum**)

Sınıf başkanı kitapları toplamak için bize **sipariş etti**

(Sınıf başkanı kitapları toplamak için bize **sipariş verdi**)

Ben okula Erol'un kitabını iade etmek için **vardım**

(Ben okula Erol'un kitabını iade etmek için **gittim**)

Bu derste tahtayı **simgeledim**

(Bu derste tahtayı **sildim**)

Hocam bize kitap okumayı **temsil etti**

(Hocam bize kitap okumamızı **söyledi**)

O defteri ben hocama **temsil ettim**

(O defteri ben hocama **teslim ettim**)

Yeni haberler **bilmek** için internete giriyorum
(Yeni haberler **öğrenmek** için internete giriyorum)

Ben satıcıdan paramı **iade ettim**
(Ben satıcıdan paramı **geri aldım**)

Tahtayı **simgelemek** için bilgi yok
(Tahtayı **silmek** için bilgi yok)

O gece kendisinin güzel olacağını **temsil etti**
(O gece kendisinin güzel olacağını **tahmin etti**)

Arkadaşım bana bu parayı **temsil etti**
(Arkadaşım bana bu parayı **teslim etti**)

1998 yılında Astana’da Baytereki **simgeledi**
(1998 yılında Baiterek Astana’nın **simgesi oldu**)

Dün benim sınıf arkadaşım sınavda 50 puan aldı, çok **üzgün oldu**
(Dün benim sınıf arkadaşım sınavda 50 puan aldı, çok **üzüldü**)

Öğrencilerin fiillerle ilgili yaptıkları yanlışlar genel olarak incelendiğinde çoğunlukla eylem köklerini yardımcı fiillerle birlikte kullanmak konusunda yanlış yaptıkları görülmüştür. Hangi eylem ile yardımcı eylemin kullanılacağı noktasında sorun yaşayan öğrencilerin fiillerle ilgili olarak yaptıkları diğer bir hata çeşidi de ses benzerliği dolayısıyla birbirine yakın olan sözcükleri birbiri yerine kullanmış olmalarıdır.

4.3. Cümlede Ekler ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

4.3.1. Ek Yanlışları

Kazakların dil öğreniminde yaptıkları yanlışlardan birisi de eklerde görülmektedir. Çalışmadaki bu yanlışlar kişi ekleri, ad durum ekleri, fiile bağlı gelen ekler ve diğer ekler olarak tasnif edilmiştir.

Ablam 2yıl civarında Türkiye’de yaşıyor. Yazın **beni** oraya gelmemi istiyor, bana temsil edecek.

(Ablam 2yıl civarında Türkiye’de yaşıyor. Yazın **benim** oraya gelmemi istiyor, bana temsil edecek).

Canın iyi iş yapmayı istedi ve onun için ben, Meyrim Şuagina üye oldum.

(**Canım** iyi iş yapmayı istedi ve onun için ben, Meyrim Şuagina üye oldum).

Ailemdeki **duruma** ilgili 28.03.19-30.03.19 günlerine izin almak istiyorum

(Ailemdeki **durumla** ilgili 28.03.19-30.03.19 günlerine izin almak istiyorum).

Gereğini **bilgilerinizi** arz ederim

(Gereğini **bilgilerinize** arz ederim).

Spor yapmanın en büyük faydalarını vücudumuzu ve beynimizi hissetmek, mutlu olmak,

strese azaltmak, kendimize olan saygımızı artırmak, beslenmemizi iyileştirip iştahı

artırmak enerjimizi yükseltmek gerek.

(Spor yapmanın en bğyğk faydalarını vücudumuzu ve beynimizi hissetmek, mutlu olmak,

stresi azaltmak, kendimize olan saygımızı artırmak, beslenmemizi iyileştirip iştahı

artırmak enerjimizi yükseltmek gerek).

Çünkü **gıdalarımıza** başka bir ülkelerden satın alıyoruz.

(Çünkü **gıdalarımızı** başka bir ülkelerden satın alıyoruz).

Sabahlara koşmayı lazım.

(**Sabahları koşmak** lazım).

Bana kendi şehrimin düğünlerini çok seviyorum.

(**Ben** kendi şehrimin düğünlerini çok seviyorum).

Ben her gün **sabahta** erken kalkıyorum

(Ben her gün **sabah** erken kalkıyorum)

Damat kendi **evine** gösteriyor

(Damat kendi **evini** gösteriyor).

Bize ‘Kız uzatu’, ‘Kız çıkarmak’ düğün var.

(**Bizde** ‘Kız uzatu’, ‘Kız çıkarmak’ düğün var).

Bana akrabalarım temsil etti

(**Beni** akrabalarım temsil etti).

Ben **yemeklere** sipariş ediyorum

(Ben **yemekleri** sipariş ediyorum)

4.3.2. Ek lerin İşaretsiz Kullanımları ile Karşılaşılan Yanlışlar

Kazakların dil öğreniminde yaptıkları yanlışlardan birisi de eklerin işaretsiz kullanımları şeklinde görülmektedir. Tamlanan eki ve belirtme hali eklerinde çoğunlukla ek kullanımının eksiltiliği olduğu tespit edilmiştir.

Ben de kendi sağlığı için **hepsin** yapacağım.

(Ben de kendi sağlığı için **hepsini** yapacağım).

Bizde ‘Kız uzatu’, ‘Kız çıkarmak’ **düğün** var.

(Bizde ‘Kız uzatu’, ‘Kız çıkarmak’ **düğünü** var).

Dün arkadaşım yemeğin **hesabın** ödedi

(Dün arkadaşım yemeğin **hesabını** ödedi)

Ben TK-3 **grubun** öğrencisi Aigerim

(Ben TK-3 **grubunun** öğrencisi Aigerim)

Bu mutlu ve heyecanlı zaman, çünkü kız **evin** bırakacak ve damadın evine gidecek

(Bu mutlu ve heyecanlı zaman, çünkü kız **evin** bırakacak ve damadın evine gidecek)

Hırsızlar **cezasın** aldılar.

(Hırsızlar **cezasını** aldılar).

Bugün yeni **iş** başlıyorum, bu yüzden çok heyecanlıyım.

(Bugün yeni **işe** başlıyorum, bu yüzden çok heyecanlıyım).

Bana cep **telefon** internete girmek ve aramak için lazım

(Bana cep **telefonu** internete girmek ve aramak için lazım)

Bana ablam kendi **kitabın** ödünç verdi

(Bana ablam kendi **kitabını** ödünç verdi)

Ben bu **ayakkabın** iade etmek istiyorum.

(Ben bu **ayakkabıyı** iade etmek istiyorum).

Bunun **düzeltilmesin** istiyorum.

(Bunun **düzeltilmesini** istiyorum).

Çocuk **birisin** alır.

(Çocuk **birisini** alır).

Güzel **elbiselerin, kıyafetlerin** giyecekler

(Güzel **elbiselerini, kıyafetlerini** giyecekler)

Spor aletlerinin **düzeltilmesin** istiyorum.

(Spor aletlerinin **düzeltilmesini** istiyorum).

Onlar kutluyorlar,dilek söylüyorlar, **hediyelerin** veriyorlar.

(Onlar kutluyorlar,dilek söylüyorlar, **hediyelerin** veriyorlar).

Önce iki taraf birbiriyle buluşuyor, düğün **tarihin** seçiyor düğün olacak yeri seçiyor.

(Önce iki taraf birbiriyle buluşuyor, düğün **tarihini** seçiyor düğün olacak yeri seçiyor).

Tüm akrabalar yeni evlenmiş gençlere mutlu yıllar, sağlıklı çocukları **olmasın** dileycekler.

(Tüm akrabalar yeni evlenmiş gençlere mutlu yıllar, sağlıklı çocukları **olmasını** dileycekler).

Ben kendi şehrimin **düğünlerin** çok seviyorum.

(Ben kendi şehrimin **düğünlerin** çok seviyorum).

Bu düğünde kız eşinin evine gidecek ve ‘sınsu’ **şarkısını** söylüyor.

(Bu düğünde kız eşinin evine gidecek ve ‘sınsu’ **şarkısını** söylüyor).

4.3.3. Yapım Ekleri ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Bu problemi **geçmeyiz** istiyorum.

(Bu problemi **geçmek** istiyorum).

Gözlüğümü birkaç **güne** ödünç verdim.

(Gözlüğümü birkaç **günlüğüne** ödünç verdim).

Arkadaşımdan ödünç alacağım yarın eve **gitmeyim** gerek.

(Arkadaşımdan ödünç alacağım yarın eve **gitmem** gerek).

Ben ona **yardım etmeyim** gerek.

(Ben ona **yardım etmem** gerek).

Benim anneme **gitmeyim** lazım.

(Benim anneme **gitmem** lazım).

Bana gelecek hafta yani 01.04.2019 ve 08.04.2019 günleri ara **vermeğinizi** gerçekten istiyorum.

(Bana gelecek hafta yani 01.04.2019 ve 08.04.2019 günleri ara **vermenizi** gerçekten istiyorum).

Çünkü biz kendimiz için sağlıklı **olmağımız** lazım.

(Çünkü biz kendimiz için sağlıklı **olmamız** lazım).

Bize sağlıklı olmak için her zaman spor salonuna **gidiyoruz** gerek.

(Bize sağlıklı olmak için her zaman spor salonuna **gitmemiz** gerek).

Sigaret **çekmemeyimiz** lazım.

(Sigaret **içmememiz** lazım).

Bu sebeple sağlıklı olmak için neler **yapmağımızı** seçebilmeliyiz.

(Bu sebeple sağlıklı olmak için neler **yapacağımızı** seçebilmeliyiz).

Komşusu ona yardım **etmeyi** için hesap ödedi.

(Komşusu ona yardım **etmek** için hesap ödedi).

Ödünç **almaktan sonra** iade etmek lazım.

(Ödünç **aldıktan sonra** iade etmek lazım).

Ben **tanımadım** insanlara ödünç vermeyeceğim.

(Ben **tanımadığım** insanlara ödünç vermeyeceğim).

Kardeşim şarkı **dinlemekten** çok gürültü yapıyor.

(Kardeşim şarkı **dinlerken** çok gürültü yapıyor).

Mesela, kız seçme-Kız Tandau, Evlenme düğünü, Besik toi, Sündet toi, Şildehana
gibi düğünler **kutlayanacak**.

(Mesela, kız seçme-Kız Tandau, Evlenme düğünü, Besik toi, Sündet toi, Şildehana
gibi düğünler **kutlanıyor**).

Sebze, meyveler **yimeyimiz** lazım.

(Sebze, meyveler **yememiz** lazım).

Geleneksel düğünler **deyerken** Kazakların herhangi bir düğünü var.

(Geleneksel düğünler **derken** Kazakların herhangi bir düğünü var).

Çünkü yeni hayat **başlanıyor**.

(Çünkü yeni hayat **başlıyor**).

O gün kız hem mutlu hem de çok **heyecanlıyor**

(O gün kız hem mutlu hem de çok **heyecanlanıyor**).

Cam kenarındaki bu beyaz çiçek annemin **sevdi** çiçeği.

(Cam kenarındaki bu beyaz çiçek annemin **sevdiği** çiçeği).

Yurdumuzun yanında **koşmak** alanı vardır.

(Yurdumuzun yanında **koşma** alanı vardır).

Binada sigara **içmeyi** yasak.

(Binada sigara **içmek** yasak).

4.4. Tamlayan Eki ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

İncelenen yazılı sınav kağıtlarında Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin sık yaptığı yanlışlardan biri de tamlayan eki yanlışları olarak görülmüştür.

O için spor yapmamız, doğru yemek yememiz, sigara içmemiz, doğru uyumamız
lazım.

(**Onun için** spor yapmamız, doğru yemek yememiz, sigara içmemiz, doğru uyumamız
lazım).

Kazakistan’da yaşayan her insan düşünler hakkında biliyor ve bu hakkında benim tekrar

Söylediğim **ben için** ileresan değil.

(Kazakistan’da yaşayan her insan düşünler hakkında biliyor ve bu hakkında benim tekrar

Söylediğim **benim için** ileresan değil).

O için spor yapmamız, doğru yemek yememiz, sigara içmememiz, doğru uyumamız
lazım.

(**Onun için** spor yapmamız, doğru yemek yememiz, sigara içmememiz, doğru uyumamız
lazım).

Ben için en önemli birisi Kız Uzatu

(**Benim için** en önemli birisi Kız Uzatu).

4.5. Cümlede Yanlış Kullanılan Kelimeler ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Kazakça etkisiyle Türkçede yanlış anlamda kullanılan kelime yanlışları da tespit edilmiştir. Ayrıca sözcüklerin ilk anlamları dışında yan anlamlarını yerinde kullanmamaktan kaynaklanan hatalar da tespit edilmiştir.

Akşama kadar **daha** koşuyorum.

(Akşama kadar **yine** koşuyorum).

Birinçi, iki genç yani **sevgili arkadaşlar** birbirlerinin ana ve babalarıyla tanışıyorlar.

(Birinçi, iki genç yani **sevgililer** birbirlerinin ana ve babalarıyla tanışıyorlar).

Çok şükür benim saqğlığım çok **güzel**.

(Çok şükür benim saqğlığım **çok iyi**).

Mesela ben **güncel hayatımda** hazır yemekleri tüketiyorum.

(Mesela ben **günlük hayatımda** hazır yemekleri tüketiyorum).

Onlar zamanı **ilginçli** geçiriyorlar.

(Onlar zamanı **eğlenceli** geçiriyorlar).

Damadın anne ve babası, damat, gelin bu günü **özel** heyecanlı olur.

(Damadın anne ve babası, damat, gelin bu günü **çok** heyecanlı olur).

Bu düğünü birkaç zamandan sonra hatırlıyorlar ve ilginç **hikayetleri** bir birine söylüyorlar.

(Bu düğünü birkaç zamandan sonra hatırlıyorlar ve ilginç **hikayeleri** bir birine söylüyorlar).

Ama **zamanımız** öyle ki, insanların çoğu şişman, çoğu hasta oluyor.

(Ama **günümüzde** öyle ki, insanların çoğu şişman, çoğu hasta oluyor).

Hasta olmamak için soğuk havalarda **sıcak giyimleri** giyip, soğuk su içmemek gerekir.

(Hasta olmamak için soğuk havalarda **kalin giyimleri** giyip, soğuk su içmemek gerekir).

Gelecekte de **ilginçli** düğünlerin çok olmasını dilerim.

(Gelecekte de **güzel,eğlenceli** düğünlerin çok olmasını dilerim).

Vaktiyle **doğru** yemekler yiyorum.

(Vaktiyle **düzgün** yemekler yiyorum).

Dünyadaki her insan sağlıklı olmak istiyorlar ve o yüzden **herhangi** şeyler yapıyorlar.

(Dünyadaki her insan sağlıklı olmak istiyorlar ve o yüzden **farklı** şeyler yapıyorlar).

Bu yüzden **kimse** kendi sağlığına doğru bakmalı.

(Bu yüzden **herkes** kendi sağlığına doğru bakmalı).

Yarın günü kızın evinde daha düğün yapılır.

(**Ertesi günü** kızın evinde daha düğün yapılır).

Ablam **2yıl civarında** Türkiye’de yaşıyor. Yazın benim oraya gelmemi istiyor, beni temsil edecek.

(Ablam **yaklaşık 2yıldır** Türkiye’de yaşıyor. Yazın benim oraya gelmemi istiyor, beni temsil edecek).

Koridora çıktım ama **hiç kim** yoktur.

(Koridora çıktım ama **hiç kimse** yoktur).

Bana bu yemeklerin **hesap ödevin** getirebilir misiniz?

(Bana bu yemeklerin **hesabın** getirebilir misiniz?)

O bana **yarın** mesaj gönderdi.

(O bana **dün** mesaj gönderdi).

Konserde **üzgün şiiirler** dinledim.

(Konserde **üzücü** / **hüzünlü** şiiirler dinledim).

Yarın konsere **vardım**. O yer gürültülü oldu.

(**Dün** konsere **gittim**. O yer gürültülü oldu).

Ben **yarın** konsere gittim, bu sebeple okula gelmedim.

(Ben **dün** konsere gittim, bu sebeple okula gelmedim).

Dün sınavım var, çok heyecanlanıyorum.

(**Bugün** sınavım var, çok heyecanlanıyorum).

4.6. Kazakçadan Kaynaklı Kelime ve Ekte Olumsuz Aktarımlar

4.6.1. Kazakça Kelimeler

Türkçe öğrenen Kazak öğrencilerin en çok yaptıkları yanlışlardan biri de Kazakça kelimeleri Türkçeleştirmeleridir. Öğrencilerin ses benzetmesinden kaynaklı cümlede kelimeleri yanlış kullandıkları tespit edilmiştir.

Abi bana **ödünç** verebilir misin?

(Abi bana **borç** verebilir misin?)

O **bozuk** oldu. Ben ona ceza kullandım.

(O **yaramaz** oldu. Ben ona ceza kullandım).

Yabancı ülkeden gelen konuklar iade etti.

(**Yurtdışından** gelen konuklar iade etti).

Eğer paranız varsa spor salonuna **varınız**.

(Eğer paranız varsa spor salonuna **gidiniz**).

Bugün spor yapmak için spor salonuna **vardım**.

(Bugün spor yapmak için spor salonuna **gittim**).

Sonra onlar çok dilekler **aitiyorlar**.

(Sonra onlar çok dilekler **diliyorlar**).

Sonra, **büyük insanlar** beraber anlaşıp büyük ve harika düğün **yaşıyorlar**.

(Sonra, **büyükler** beraber anlaşıp büyük ve harika düğün **yapıyorlar**).

Düğün sonunda kız annesi ve babasıyla **kostasıyor**.

(Düğün sonunda kız annesi ve babasıyla **vedalaşıyor**).

Benimce sağlıklı olmak her insanın kendi elinde.

(**Bence** sağlıklı olmak her insanın kendi elinde).

Ülkemizin en bir **tatlı** ve **başlı** yemeği-beşbarmak.

(Ülkemizin en bir **lezzetli** ve **ana** yemeği-beşbarmak).

Hafifli, yağlı, soslu yemek yememeliyiz.

(**Hafif**, yağlı, soslu yemek yememeliyiz).

Samal bugün çok **üzgünsin**. Çünkü o bugün sınavdan **küçük** puan aldı.

(Samal bugün çok **üzgünsün**. Çünkü o bugün sınavdan **düşük** puan aldı).

Babam **bankten** büyük bir **ödünç** aldı.

(Babam **bankadan** büyük bir **borç** aldı).

Gelecek hafta **olsa diyoruz**.

(Gelecek hafta **olmasını istiyoruz**).

Ben **ailemde bir durumlar olmayı** uçun derse gelemem.

(Ben **ailemdeki bazı durumlar nedeniyle** derse gelemem).

Bu spor salonundaki spor aletleri bozuk ve **yaramsız**.

(Bu spor salonundaki spor aletleri bozuk ve **işe yaramıyor**).

Geleneksel düğünler derken Kazakların **herhangi bir** düğünleri var.

(Geleneksel düğünler derken Kazakların **çeşitli** düğünleri var).

Gelin çok güzel **beyaz gömlek** giyiyor ve onun ellerinde harika bir çiçek oluyor.

(Gelin çok güzel **gelinlik** giyiyor ve onun ellerinde harika bir çiçek oluyor).

Elçi kendisinin **kelimelerine** diğerlerini inandırabilen birisi olması lazım.

(Elçi kendisinin **sözlerine** diğerlerini inandırabilen birisi olması lazım).

Birinçi, iki genç yani sevgililer birbirlerinin ana ve babalarıyla tanışıyorlar.

(**ilk önce**, iki genç yani sevgililer birbirlerinin ana ve babalarıyla tanışıyorlar).

Ülkemdeki düğünler çok **uzak zaman oluyor**, çünkü Kazak milletinin düğün **merasimleri** çoktur.

(Ülkemdeki düğünler çok **uzun zaman sürüyor**, çünkü Kazak milletinin düğün **törenleri** çoktur).

Kazaklar çok **misafirseven** insanlar.

(Kazaklar çok **misafirperv** insanlar).

Zamanımızda düğün törenleri değişti, çünkü çoğunlukla gençler batıya benzemek istiyor.

(**Günümüzde** düğün törenleri değişti, çünkü çoğunlukla gençler batıya benzemek istiyor).

Siz beni **düşününüz**.

(Siz beni **anlayınız**).

Tamir ettirmelerinizi **soruyorum**.

(Tamir ettirmelerinizi **istiyorum**).

20 Şubat 2019 günü olur sınavına daha bir hafta süre **soruyorum**.

(20 Şubat 2019 günü olur sınavına daha bir hafta süre **istiyorum**).

Merhaba kendim düğünlerde çok defa olmadığım için belki doğru anlatamam, ama **bildiğimçe** anlatacağım.

(Merhaba kendim düğünlerde çok defa olmadığım için belki doğru anlatamam, ama **bildiğim kadarını** anlatacağım).

Kız yiğiti tanımıyorsa o zaman yiğitin evinden evebeyinler ‘Sizde kız var, bizde oğul, onları evlendirmeye ne dersiniz’ **deyen gibi** sözler söylüyorlar.

(Kız yiğiti tanımıyorsa o zaman yiğitin evinden evebeyinler ‘Sizde kız var, bizde oğul, onları evlendirmeye ne dersiniz’ **tarzı** sözler söylüyorlar).

Elbette bu **destür** değil.

(Elbette bu **gelenek** değil).

Damadin anne ve babası restoranda 100veya **odan da** daha çok kişi için rezervasyon yaptırıyor.

(Damadin anne ve babası restoranda 100veya **ondan da** daha çok kişi için rezervasyon yaptırıyor).

Olar zamanı **ilginçli** geçiriyorlar.

(**Onlar** zamanı **eğlenceli** geçiriyorlar).

Gününde toplam iki sate kadar spor yapması gerekir.

(**Günde** toplam iki sate kadar spor yapması gerekir).

Annesi kızının başına saykele **giğizer**.

(Annesi kızının başına saykele **giydirir**).

Bundan sonra bizde tusau keser **değen** düğün var.

(Bundan sonra bizde tusau keser **adlı** düğün var).

Mesela ben yemeği **maysız** yiyorum.

(Mesela ben yemeği **yağsız** yiyorum).

Birazdan son ‘Gelin selam’ olur.

(**Biraz sonra** ‘Gelin selam’ olur).

Vaktimen doğru yemekler yiyorum.

(**Vaktiyle sağlıklı** yemekler yiyorum).

Her gün sabah yedide uyanıyorum, sonra yurdun **artında** koşuyorum.

(Her gün sabah yedide uyanıyorum, sonra yurdun **ardında** koşuyorum).

Sınavdan çok düşük puan aldım. O yüzden yazın sınava **kaldırdı**.

(Sınavdan çok düşük puan aldım. O yüzden yazın sınava **bıraktı**).

Ben **gece** derse gitmedim bu sebeple ders çalışmadım.

(Ben **dün** derse gitmedim bu sebeple ders çalışmadım).

4.6.2. Kazakçadan Kaynaklı Ekler ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Evimdeki cam **kenarınan** çiçekler çok güzel görünüyor.

(Evimdeki cam **kenarından** çiçekler çok güzel görünüyor).

Ağabeyim restorana davet etti, hesaplar **kendisinen**.

(Ağabeyim restorana davet etti, hesaplar **kendisinden**).

Kız ve erkek **tarapınan** bütün misafirler geliyor.

(Kız ve erkek **tarafından** bütün misafirler geliyor).

Kız kendi **evinen** çıkıyor.

(Kız kendi **evinden** çıkıyor).

27 Ocak 2019 tarihinde Türkçe **dersinen** sınav oldu.

(27 Ocak 2019 tarihinde Türkçe **dersinden** sınav oldu).

Senin **cezandı** Allah veriyor.

(Senin **cezanı** Allah veriyor).

Ben dün derse gelmedim bu sebeple bu **konudu** anlamadım.

(Ben dün derse gelmedim bu sebeple bu **konuyu** anlamadım).

Ben **paramdı** iade etmek istiyorum.

(Ben **paramı** iade etmek istiyorum).

Bizim kütüphanede yasaklar çok, **oları** okumak lazım.

(Bizim kütüphanede yasaklar çok, **onları** okumak lazım).

Hastalımın bu sebeple üniversiteye gitmiyorum.

(**Hastayım** bu sebeple üniversiteye gitmiyorum).

Dün **oda** hiç para olmadı, bu yüzden o arkadaşından ödünç aldı.

(Dün **onun** hiç parası olmadı, bu yüzden o arkadaşından ödünç aldı).

Ben **evimdi** her gün temsil ediyorum.

(Ben **evimi** her gün temsil ediyorum).

Benim ağabeyim dağa tırmanmaktan Rusya'da **Kazakistan'dı** temsil edecek.

(Benim ağabeyim dağa tırmanmaktan Rusya'da **Kazakistan'ı** temsil edecek).

Daha sonra **erkektin** evinde ‘Betaşar’ olur.

(Daha sonra **erkeğin** evinde ‘Betaşar’ olur).

Benim **arabamdı** onlara teslim et, lütfen. Ben Rusça bilmiyorum.

(Benim **arabamı** onlara teslim et, lütfen. Ben Rusça bilmiyorum).

Çoğunlukla meybe, **sebzelerdi** yememiz gerek.

(Çoğunlukla meybe, **sebzeleri** yememiz gerek).

4.7. Hep Kelimesi ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerin Kazakça etkisiyle “**Hep**” kelimesini sıkça yanlış kullandıkları tespit edilmiştir.

Hepi mutlu olacak.

(**Hepsi** mutlu olacak).

Hep insanlar erkeğin ailesine hediye verecekler.

(**Herkes** erkeğin ailesine hediye verecekler).

O düğüne iki gencin **hep** akrabaları geliyorlar.

(O düğüne iki gencin **tüm** akrabaları geliyorlar).

Hepi biliyor.

(**Hepsi** biliyor).

Benim arkadaşım gelecek haftada sağlıklı olmak için bizim üniversitedeki **hep** öğrencilerle spor yapıyoruz.

(Benim arkadaşım gelecek haftada sağlıklı olmak için bizim üniversitedeki **tüm** öğrencilerle spor yapıyoruz).

Hep düğünler eğlenceli olacak.

(**Bütün** düğünler eğlenceli olacak).

Hep akrabalar yeni evlenmiş gençlere mutlu yıllar, sağlıklı çocukları olmasını dileycekler.

(**Tüm** akrabalar yeni evlenmiş gençlere mutlu yıllar, sağlıklı çocukları olmasını dileycekler).

Ona **hep** akrabalar ve komşular gelecek.

(Ona **bütün** akrabalar ve komşular gelecek).

Tablo 2**Ses benzerliğinden kaynaklı yapılan yanlışlar**

	Türkçe	Kazakça
1	Düşmek	Tüsu (inmek)
2	Gibi	Şekildi (gibi)
3	Gömlek	Köilek (elbise)
4	Keşke	Keşke (akşam)
5	Kazak	Qazaq
6	Istemek	Isteu (yapmak)
7	Çöp	Şöp (ot anlamında)
8	Atmak	Atu (vurmak)
9	Yalnız	Jalgız (tek)
10	Izlemek	Izdeu (aramak)
11	Devlet	dâulet (mal mülk)
12	Sokmak	Sogu (çarpmak)
13	Ot	Ot (ateş)
14	Düşünmek	Tüsinu (anlamak)
15	Canavar	Januar (hayvan)
16	Adet	âdet (alışkanlık)
17	Mümkün	Mümkin (belki)
18	Memleket	Memleket (ülke)
19	Sabah	Sabaq (ders)
20	Oy	Oy (düşünce)
21	Sormak	Soru (emmek)
22	Masa	Masa (sivrisinek)
23	Kilit	Kilt (anahtar)
24	Kol	Hol (el)

25	Karın	Iş (karın)
26	Eşik	Esik (kapı)
27	Misafir	Müsafir (zavallı)
28	Varmak	Baru (gitmek)
29	Muz	Muz (buz)
30	Temmuz	Tamyz (ağustos)
31	Yavru	Baury (kardeşi)
32	Bilim	Bilim (eğitim)
33	Keneş	Kenes (sohbet)
34	Köşe	Köşe (sokak)
35	Baht	Baqyt (mutluluk)
36	Şalvar	Şalbar (pantolon)
37	Götür	Köter (kaldır)
38	Ateş	âteş (tavuk cinsi)
39	Yatak	Jataq (yurt)
40	Tütün	Tütün (duman)
41	Duman	Tuman (sis)
42	Kampanya	Kompanya (şirket)
43	Para	Pare (
44	Ara	Ara (arı)
45	Gül	Gül (çiçek)
46	Onay	Oñay (kolay)
47	Armağan	Arman (hayal)
48	Bağırsak	Bauyrsaq (pişi Kazaklarda)
49	Ziraat	Zirat (kabir)
50	Artık	Artyq (fazla)
51	Damak	Tamaq (yemek)
52	Siyah	Siya (mürekkep)

53	Adam	Adam (insan)
54	Üzmek	Üzu (kesmek)
55	Bay	Bai (zengin)
56	Rastlamak	Rastau (kanıtlamak)
57	Kaldırmak	Haldyru (bırakmak)
58	Ötmek	Ötu (geçmek)
59	Doğa	Toga (kazan)
60	An	ân (şarkı)
61	Vurgulamak	Burgylau
62	Bez	Bez (ettin bezi)
63	Kalkmak	Halhu
64	Salak	Salah (aptal)
65	Sıkmak	Sıgu
66	Gitmek	Baru (varmak)
67	Ait	Ait (kurban bayramı)
68	Durak	Durak (Rus.aptal)
69	Baldır	Baldır
70	Bank	Bank (banka)
71	Batıl	batıl (cesur)
72	Bayağı	bayağı (çok önceki)
73	Bedel	bedel (şan şöhret)
74	Buz	buz-(bozmak)
75	Erik	Erik (hak)
76	Kek	kek(kin,öç)
77	Kese	kese
78	Mola	mola(mezar)
79	Neşe	neşe(kaç)
80	Soda	Soda (karbonat)

81	Yemiř	Jemis (meyve)
82	İř	İř (karın)
83	Sarımsak	sarımsaq (soğan)
84	Söylemek	Söileu (konuşmak)
85	Ünsüz	Ünsiz(sessiz)
86	Küçük	Küşik (köpeğin yavrusu)

Ses ve anlam aynı olan kelimeler

	Türkçe	Kazakça
1	Saklamak	Sahtau
2	Sendelemek	Sendelu
3	Biz	biz
4	Siz	siz
5	Çıkmak	şıgu
6	Girmek	Kiru
7	Bölüşmek	bölisu
8	Ziyan	ziyan
9	Kitap	kitap
10	Tavuk	tauyh
11	Hal	Hal
12	Kar	Kar
13	Orman	orman
14	Az	az
15	Toprak	topraq
16	Su	su
17	Medrese	medrese

18	Al	al
19	Ayaz	ayaz
20	Sarı	Sarı
21	Bal	bal
22	Sel	sel
23	Kül	kül
24	Sır	sır
25	İz	iz
26	İt	it
27	Kör	kör
28	Çay	şay
29	Eski	eski
30	Tuz	tuz
31	Alem	âlem
32	Bulut	bult
33	Dünya	dünie
34	Ay	ay
35	Altın	altın
36	Kömür	kömir
37	Bahçe	baqşa
38	Bir	bir
39	Altı	alty
40	On	on
41	Arasında	arasında
42	Ayna	ayna
43	Sebep	sebep
44	Ortak	ortaq
45	Taramak	tarau

46	Gelecek	keleşek
47	Seksen	seksen
48	Sen	sen
49	Kirpik	kirpik
50	Kirpi	kirpi
51	Kulak	kulak
52	Süt	süt
53	Söz	söz
54	Ayak	ayaq
55	Tırnak	tırnaq
56	Şeker	şeker
57	Erkek	erkek
58	Halk	qalyq
59	Tahta	tahta
60	Ayırmak	ayıru
61	İğne	ine
62	Miras	miras
63	Uzun	uzın
64	Söylem	söylem
65	Tuzak	tuzaq
66	Şart	şart
67	Asker	âsker
68	Sınıf	sınıp
69	Oyuncak	oyınşık
70	Ayran	ayran

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kazak öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken sözcük düzeyinde yaptıkları yanlışları tespit ederek, Kazaklara Türkiye Türkçesi öğretiminde katkı sağlayacağını amaçladığımız bu çalışmada, Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrencilerinin sınav kâğıtları elde edilerek ve ses benzetmesinden kaynaklanan yanlışları görüşme formu uygulanarak incelenmiş, sözcük düzeyinde yaptıkları yanlışları karşılaştırmalı ve açıklamalı şekilde tespit edilmiştir. Tespit edilen öğrencilerin sınav kâğıdı fonetik açıdan değerlendirilmiş olup, görüşme formuyla elde ettiklerimiz ise tablo şeklinde Ses benzetmesinden kaynaklanan yanlışlar ve Ses ve anlam aynı olan kelimeler olarak iki grupta değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda öğrencilerin sınav kâğıdı incelendiğinde en çok yapılan yanlış, fonetik (Ses bilgisi) seviyesinde ünlü, ünsüzlerde ve fiil, ek kullanımlarında Kazakça etkisinden kaynaklı yanlışlar en çok karşılaşıldığı görülmüştür.

Öğrencilerin fonetik seviyede;

- Türkiye Türkçesinde olmayan seslerin yerine ana dillerinden olumsuz aktarım yaptıkları,
- Ana dil ile hedef dil arasındaki ek ve fiillerin farklı olmasından kaynaklı yanlışlar mevcut olduğu,
- Yardımcı ses ‘y’ yerine sıklıkla ‘n’ kullandıkları,
- Türkçedeki kalınlık - incelik uyumuna dikkat etmedikleri,
- Kazakçada düzlük yuvarlaklık uyumu olmadığı için zaman zaman (**salonumuz- salonımızda** gibi) Türkçenin düzlük yuvarlaklık uyumunu ihlal ettikleri görülmüştür
- Kelime seçimi konusunda Kazakçadan olumsuz aktarma yaptıkları,
- Tamlanan eki ve belirtme hâli eklerini Kazak Türkçesine göre kullandıkları,
- Yapım eklerini Kazak Türkçesine göre kullandıkları,
- Türkçede (**Onun için, benim için**) şeklinde kullanılan tamlayan ekini Kazakçadaki (**O için, ben için**) şeklinde yazdıkları,
- Türkçede anlamı tamamen farklı olan kelimeleri Kazakça anlamıyla cümlede yanlış kullandıkları,
- /+dAn/, /+I/ eklerini Kazakçadaki /+nAn/, /+DI/ ekleriyle karıştırdıkları tespit edilmiştir.

Görüşme formunda ise Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi arasında Ses benzetmesinden kaynaklanan ve Ses, anlam aynı olan kelimeler olarak toplam 156 adet sözcük ortaya çıkmıştır. Bunların 86'sı Ses benzetmesinden kaynaklanan yanlışlar, 70'i ise Ses ve anlam aynı olan kelimeler olarak belirlenmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar dikkate alınarak Türkiye Türkçesi öğrenen Kazak öğrenciler için şu öneriler yapılabilir:

- Kazaklara Türkçe öğretimi sırasında gramer derslerinde iki dilin ortak özellikleri ön plana çıkarılabilir.
- Yapılan yanlışların temel sebeplerinden biri de öğrencinin ana dilinden yaptıkları olumsuz aktarımlardır. Türkiye Türkçesi öğretiminde Kazak Türkçesinde ders işlenmemesi büyük önem taşımaktadır.
- Kazaklara Türkiye Türkçesi öğreten eğitmenin Kazak Türkçesinin ses ve şekil özellikleri hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.
- Yazma ve konuşma etkinlikleri sıklıkla yapılmalı ve eksikleri üzerine daha çok çalışılmalı.
- Dil becerilerinin kazandırılmasına ilişkin yapılacak çalışmalarda materyal kullanımına önem verilmelidir.
- Türk dilliler için ayrı sınıfların kurulması, (Türkçe öğretecek hocaları Kazakistan'a göndererek Kazak Türkçesiyle ilgili bilgi sahibi olmasını sağlamak vs) büyük önem taşımaktadır
- Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimi alanında akraba dillilere yönelik ders kitapları hazırlanabilir
- Türkçenin kollarından diğer türk dillerinin Türkçeye ne derece uzaklık, yakınlık gösterdiğine önem vermek, okutmanların ona göre teknikler kullanması oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, O., (2015) Kazakistan’lıların Türkiye Türkçesi Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar.
- Çetinkaya, G., Yerkebayeva, P., Kaliyeva, N. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Kazak Öğrencilerin Yaptıkları Diliçi ve Diller Arası Yanlışlar. IV.Uluslararası Türk Dünyası Araştırmalar Sempozyumu Niğde (2017)
- Ülper, H., Çetinkaya, G. (2017) Türk Soylu Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar. Türk Dünyası Araştırmalar Sempozyumu Niğde (2017)
- Sakallı, E. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Soylu Öğrencilerle Türk Soylu Olmayan Öğrencilere Durum Eklerinin Öğretilme Meselesi
- Jarbold, N., *Moğolistan Bayan-Ölgey Bölgesindeki Kazak Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğrenirken Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dilbilgisi Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum 2012.
- Kenan, K. Oğuz, D. (2004), Kazak Türkçesi Grameri, Қазақ тілінің грамматикасы ‘Gazi’ kitabevi.
- Mustafa, Ö. Bugünkü Kıpçak Türkçesi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Türk Dil Yayınları: 703. Ankara, 1998.
- Kumsar, E., Kaplankıran, İ., (2016) Kazakaların Türkiye Türkçesi Öğreniminde Yapıkları Yanlışlar ve Bu Yanlışların Düzeltilmesine Yönelik Öneriler Öğretimi-Öğrenimi Çalışmaları. KSU Sosyal Bilimler Dergisi, S:9/2, s. 167-188.
- Uspanova, ZH., *Kazak Türkçesi-Türkiye Türkçesi arasında aktarma ile ilişkili bağımsız birleşik cümle üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Sakarya 2007.

Albayrak, *Türkçe Öğrenen Moğol Öğrencilerin Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum, (2010).

Bermaganbetova, *Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü. İzmir, (2016).

Saadet Ç, *Türk Lehçeleri Üzerine denemeler*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları No. 279

Ali, A (2005) *Türk Dili Tarihi*. 4.Baskı, Ankara: ÖTÜKEN Yayınevi

Türk Dil Kurumu – TDK (2005). *Türkçe Sözlük* Ankara: TDK.

Қазақша Сөздік (2013), Қазақстан Республикасы Мәдениет Және Ақпарат Министрлігінің Тіл Комитеті. Қазақ тілінің біртотымдық түсіндірме сөздігі. Алматы.

Қазақша - Түрікше сөздік, *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*. ‘Тұран’ баспасы Түркістан (2003). Қожа Ахмет Ясауи Атындағы Халықаралық Қазақ – Түрік Университеті.

Yavuz, E., *Kazak Türkçesinde Yan Cümleler*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Erzurum (2018).

Korkmaz, Z. (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları. (3.baskı).

Сартқожа. Қ., *Қазақ этнонимі қалай шыққан?* Түркістан газеті. Астана (2015).

Ercilasun, Ahmet B. (2009), *Kazakçaya Ait İlk Fonetik İzler*. Dil Araştırmaları Dergisi, S.4 s. 9-15.

Kaymaz, Z. *Türkçenin Öğretimi Açısından İbni Mühennâ Lügati’nin yeri*. Elazığ (2015) 7.Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu

<http://www.tdk.gov.tr/>

<https://www.academia.edu/>

<https://scholar.google.com/s>

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

<https://dergipark.org.tr/en/>

<https://informburo.kz/>

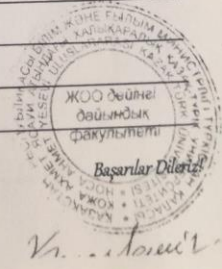
Ek 1.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır.
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.
 Kazakistan'da kırk sekiz bine yaklaşık göl vardır.
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim?
 Hakan alarmını kurmadı. Su yüzden uyanamadı.
 Sağlıklı yaşamak için spor yap malısın.
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan mış.
 Ben dün çok hastay dım. Bu yüzden derse gelemedim.
 Öğretmen sınıfa girdi hepsi öğrencileri selamladı.
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı.

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Merhaba gençler, şimdi ben sizlere sağlıklı olmak için ne
 yapmak lazım su hakkında bilgi vereceğim.
 Sağlıklı olmak için bize iyi uyumak gerek, her gün 8
 saat. Her gün sabah 06:00 veya 07:00 kalkmak ve 10 dakika koşmak
 yararlı. Kahvaltıda süt içmek, meyve yemek ve 1 bardak su içmek lazım.
 Her gün 2 km yürümek ve akşama kadar spor yapmak sağlıklı.
 Her gün 2-3 l su içmek ve yararlı yemek yapmak lazım. Et
 çok yemek lazım. Tatlı ve fast food ve gazlı su daha su içmek
 yararlı. Her tatil göle veya dağa tırmanmak yararlı. Temiz
 havada oynamak lazım.

Basarılar Dileriz!

Ek 2.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı _____ çalışandır.

Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.

Kazakistan'da kırk sekiz bin lerce göl vardır.

Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓

Hakan alarını kurmadı. Bu yüzden uyanamadı. ✓

Sağlıklı yaşamak için spor yap matruzi ✓

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkanmış.

Ben dün çok hasta yedim. Bu yüzden derse gelemedim.

Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı.

Çok konuşmak *tan* sesim kısıldı.

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Ben özbeke aldığım için özbeke halklarının
düğününün yazıyorum özbeke halklarında "Oğul tay
"belin alma", "Damat gönderme" gibi düğünler yapılır
Evlence düğününden bir gün önce damaden evin-
de çok konuklar olur ve "havuç doğradı." yapılır.
Düğün günü damat taraf kıza evinden kendi evine
getirir ve "Kızın talatı" yapılır. Birazdan son "belin
selam" (dur) olur belin selamında geline şarkı söyler.
Önce Dağda at kesilir

At oldum diye yor-yor

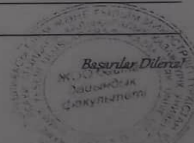
Evde gelin ađlıyor q

İçim oldum diye yar-yar diye sarkı söyledim.

Sonra Allaktan başlay / domadın annesine, teyzeler ve kollarına komşularına eğilip selam veriyor. Son konuklar evine gidiyorlar. Akşamda daha büyük yapılabilecek. Ona hep akradılar ve komşular olacak.

Burada sarkı söylüyorlar, dans ediyorlar Şekin ve damında
iyi dilekser söylüyorlar Yarın günü kızın evinde
Bakar düşünün anılır

Beşer haklarının evlere düğünü şöyle geçi
yer

Красный

Ek 3.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı marla çalışkandır.

Türkistan, Astana'dan duha sıcaktır. ✓

Kazakistan'da kırk sekiz bin büyük, uzun göl vardır.

Benim kalemim evde kalmış, senin kalemimi alabilir miyim? ✓

Hakan alarmını kurmadı. Çünkü Erkan uyanamadı. ✓

Sağlıklı yaşamak için spor yap malısınız.

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan muş. ✓

Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓

Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓

Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz?

Dünyadaki her insan sağlıklı olmak istiyorlar ve o yüzden herhangi şeyler yapıyorlar. Ama onların gereklileri var, gereksizleri var, faydalısı var, zararlısı var. Bu sebeple sağlıklı olmak için neler yapmamızı seçebilmeliyiz. Her şeyden önce çözmemiz lazım. ne bize gerekli veya ne bize gereksiz? Neler yapmalıyız?

- Erken uymalı ve erken uyanmalıyız.

- Yemek yemektan önce ellerimizi yıkamalıyız.

- Meyve ve sebzeleri çok yemeliyiz ve yemektan önce onları yıkamalıyız.

- Her gün spor yapmalıyız.

- Her hafta hem odamızı hem de wimizi temizlemeliyiz.

Ne bize gereksiz:

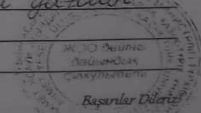
- Cep telefonun çok kullanmak zararlı.

- Eş uyumak zararlı.

- Kulaklık ile çok müzik dinlememeliyiz.

- Mava soğuk yorsa sıcak olduğunda çok yürümeliyiz.

Bizim hayatımızda sağ ve güçlü olursak çok mutlu yaşayabiliriz. Bu nedenle hepimizi yukarıdaki yazılan şeyleri yapmaya davet ederim.

Kr. ...

Ek 4.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır.
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.
 Kazakistan'da kırk sekiz bin küçük göl vardır.
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim?
 Hakan alarmını kurmadı. Sabah erken uyanamadı.
 Sağlıklı yaşamak için spor yapmalısınız.
 Teyzemden duydum. Anneim öğrenciyken çok çalışkan birisiymiş.
 Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim.
 Öğretmen sınıfa girdik ten öğrencileri selamladı.
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı.

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Kazakistanın ulusal düğünü
 Zamanımızda düğün törenleri değişti, çünkü
 çoklukla gençler batıya benzemek istiyor.
 Ama bazı önemli gelenekleri biz koruduk.
 Mesela, kız atarmak, kız kum.
 Şimdi ben size "toy" düğünün anlatmak istiyorum.
 İlk başında "kız uzatı" olacak, o zaman damatla
 akrabaları kız tarafına misafir gibi gelecekler.
 Kıza ve akrabalarına hediyeler gösterecek, ve kız
 tarafı damat ebeveynine hediyeler hazırlayacak.
 Bu mutlu ve heyecanlı zaman, çünkü kız
 evin bırakacak, ve damatın evine gidecek.
 "Toy" damat tarafında yapılacak, o zaman
 hep kız akrabaları damat tarafının misafirleri
 olacak. Hep akrabalar yeni evlenmiş gençlere
 "mutlu yıllar, sağlıklı çocukları olmasını dilerler."
 Kız damat ebeveyni kız tarafına büyük paralı
 hediyeler hazırlayacaklar. Kazak düğünlerindeki
 sofrayı hiç kimse unutmayacak, çünkü her
 şeyin burda vardır.
 Siz de bu mutlu düğüne davet ediyorum.

Ek 5.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı dan çalışkandır.

Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓

Kazakistan'da kırk sekiz bin _____ göl vardır.

Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓

Hakan alarmını kurmadı. bu sebeple uyanamadı. ✓

Sağlıklı yaşamak için spor yapıyorum.

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan dır.

Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓

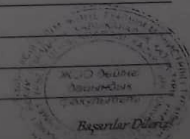
Öğretmen sınıfa girdi sonra öğrencileri selamladı.

Çok konuşmaktan _____ sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlık her insan için değerli bir hazine. Bir
Türk ünlüsü: "En büyük mutluluk sağlıktır." dedi.
Sağlıklı insan - mutlu insan.

Ben sağlıklı olmak için her gün spor yapıyorum.
üniversiteye gittikten sonra her gün saat beşten
sekize kadar spor yapıyorum. Her gün sabah yedikte
uyanıyorum, sonra yurduan arabında koşuyorum.
Sağlıklı olmak için spor yapmak bir rahatlık.
Sağlıklı yaşamak için taze yemek yiyorum. Her gün
su çok içmek lazım. Mesela, ben yemeği mayız yiyorum.

Ek 6.

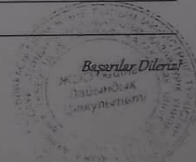
3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı dan çalışkandır. (8)
- Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
- Kazakistan'da kırk sekiz bin derce göl vardır.
- Benim kalemim evde kalmış, senin kalemimi alabilir miyim? ✓
- Hakan alarmını kurmadı. Bu sepeple uyanamadı. ✓
- Sağlıklı yaşamak için spor yap manız lazım. ✓
- Teyzemden duyduğum. Annem öğrenciyken çok çalışkan dimiş. ✓
- Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
- Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
- Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Bizim ülkemizde düğünler çok. Onlar mesela: evlenmek (kız uzatı) "Kız uzatı", "Tusau keser", "Ulagexan", "Besik moi", "Bemaunap", "Atka mingiz", "Gugem moi", "Copta cany". Onlar mesela: "Evlenmek", "Kız uzatı", "Tusau keser", "Sildehana", "Besik toi", "Betaşar", "Atka mingiz", "Sundet toi", "Sığa salu", "Düğünler çok ilginç geçiyorlar. Çok lezzetli yemekler, pastalar pişiriyorlar. Güzel elbiselerin, kıyafetlerin, giyscekler. Ve şarkı söyler, dans ediyorlar. Hepimiz mutlu oluyoruz. Bir-birimize çok iyi dilekler diliyoruz. Mesela: Evlense mutluluklar dilerin" diyoruz. Doğum gün olsa "Gök yasa" "Kayaatın uzak sürsün", "Mutlu ol".

Düğünlerde çocuklar mutlu oluyorlar. Bizde "Tusau keser" düğünü var. O: bir çocuğun ayagina kiplik tağıp, onun altına para, kitap, oyuncak ve dombra tutar. Çocuk birisin alar eğer para alsa iş adamı dur diyor, dombra alsa şarkıcı dur, kitap alsa çok çalışkan dur diyorlar. Bizim ülkemizde düğünler çok güzel geçiyorlar.

Kazakistan

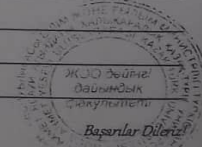
Ek 7.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı dan çalışkandır.Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin lerce göl vardır.Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓Hakan alarmını kurmadı. Bu yüzden uyanamadı. ✓Sağlıklı yaşamak için spor yap malısınız ✓Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan mış ✓Ben dün çok hasta ydum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

İnsan hayatında sağlıklı olmak çok önemli. Bir
 sağlıklı olmak için çok çalışmalısınız. Ben her gün
 sabahta erken kalkıyorum. Yurdumutun yanında koşmak
 alanı vardır. Bu alanda ben 10 dakika koşuyorum
 sonra on beş dakika yürüyorum. Ve sağlıklı olmak
 için daha her gün diş fırçalıyorum, yüzümü yıkıyorum,
 duş alıyorum. Akşama kadar daha koşuyorum.
 Bir sağlıklı olmak için diğer gibi yemekleri yemiyorum.
 Sebze, meyveler yemeyim lazım. Çiğ ekmek, hardal,
 salata, patates, domates. Ben spor salonuna çok gidiyorum.
 Hızlı yürümek istiyorum, Ayı kışın dağa tırmanıyorum.

Yr. ...

Ek 8.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı da çalışandır. (5)
 Türkistan, Astana'dan da sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin da göl vardır.
 Benim kalemim evde kalmış, senin da alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. da uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap da. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan da. ✓
 Ben dün çok hasta da. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi da öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak da sesim kısıldı. (18)

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Merhaba ! Benim adım Aydeniz Ben Kazakistanlıyım.
Mülkem Kazak. Geleneksel düğünler deyirken.
Kazakların her hangi bir düğünleri var. Mesela :
kız seçme, kız ızatı, Sünnet toy, Beşik toy, bet
asar. Ben için en önemli birisi kız ızatı.
O gün kız hem mutlu hem de çok heyecanlıyor.
kız evinden gidecek. Ve onların ailesi hem mutlu
hem de kız için çok korkuyor. Akra Baberi için
kızın mutluluğu çok önemli ve başka bir şey
istemiyor. İnsanlar ona kepsi yasa tani diyor.
kızın İsi ile mutlu olmasını diyor. Su gibi
düğünler Türkiye'de var ama biraz farklı. Anne
ve babasının ellerini öpüyorlar. Bu gün kız için
ve İsi için de çok önemli. Çünkü gelsi hayat
başlatıyor. İsinin ailesini mutlu olması için her şey
görmüyor. Kazakistonda düğünler çok ve oklar ne
bitmesin. Ve bu dünya daki her insan mutlu
olsun.

Ek 9.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı dan daha çalışkandır. (7)Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin herde göl vardır.Benim kalemim evde kalmış, seninkini alabilir miyim?Hakan alarmını kurmadı. Bu sabah uyanamadım.

Sağlıklı yaşamak için spor yapmaktayım. ✓

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkandır. ✓

Ben dün çok hastalandım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓

Öğretmen sınıfa girdi sonra öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

16

Sağlıklı olmak için her zaman spor yapıyorum ve her zaman spor salonuna gitmek istiyorum. Her zaman sabah saat yedi buçukta uyanıyorum dişlerimi fırçalıyorum ve elimi yıkalıyorum ve doğru yemek yapıyorum. Akşam saat on bir kadar uyuyorum.

Sağlıklı olmak için biz taze yemekleri yiyoruz. ~~Be~~ ~~yaşı~~, ~~kaharatt~~ Ben kendim sağlıklı olmak için her zaman spor salonuna gidiyorum ve spor yapıyorum. Kures ve bilet güreşi sporu yapıyorum. Kures benim için sağlıklı olmak için güzel. Taze ve leziz yemekleri yiyorum ve akşam 8 dan sonra yemek yemiyorum, benim için yasak. Sigara içmek sağlıklı olmak için yasaktır. Ben kendim sigara içmiyorum ve içmek istemiyorum. Sağlıklı yaşamak için spor yapmaktayım ve sigara içmiyorum.

M. ...

Ek 10.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı dan çalışkandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin derce göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim? ✓
 Hakan alarını kurmadı. bu yüzden uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap malısınız. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan dır. ✓
 Ben dün çok hastay dım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlık - insan için en önemli. Sağlıklı olmak için spor yapmalıyız, doğru beslenmemiz gerek ve çok meyve ve sebzeler kullanmamız gerek. Başkasından önce insanlara sağlığı önemli. Ben de kendim için sağlığım için hepsini yapacağım. Mesela, her sabah yediden sekize kadar yurt dışında koşuyorum. Vaktimden doğru yemekler yiyorum. Ara sıra spor salonuna gideceğim. Eğer sağlıklı olsan, hepsini yapabilirsin. Bu yüzden kimse kendi sağlığına doğru bakmalı.

Va. ...

Ek 11.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı heriden çalışandır.Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin derce göl vardır.Benim kalemim evde kalmış, senin kini ✓ alabilir miyim?Hakan alarmını kurmadı. Bu sebeple uyanamadı. ✓Sağlıklı yaşamak için spor yapı yorum ✓Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan muş ✓Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdi günle öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak ten sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Merhaba! Benim adım Dürre. On sekiz yaşındayım.
Kazakistan'dayım. Şimdi Kentau'da Kazak-Türk Üniversitesi'ni
okuyorum.

Benim ülkemde çok geleneksel düğünler var. Mesela "Hızır" (bet aşar),
kız uzatma, tusaş kesu, dil asar daha fazla
düğünlerimiz var. Örneğin kız uzatmada kızın akrabaları
ve arkadaşları kızı çok mutluluklar diler ve onun
hayatı uzun olması için dua ederler. Annesi, kızının
başına çok güzel (saykalo/gigizer) Bundan sonra bizde
tusaş kesu denen düğün vardır. Orada çok kalabalık
olur ve çok ilginç bir düğün. Anne ve babası bebeğinin
tusaşın yaşlı kişilere kestirir, bu bebeğin hayatı
zorlanması için gerek. Bundan sonra bebeğin akrabaları
çok hediyeler ve çok tatlılar verir. Bu bebeğin hayatının
ilginç olması için gerek.

Benim ülkemde geleneksel düğünleri insanlar için
çok önemlidir ve gelecekte de ilginç düğünlerin çok
olmasını dilerim.

Ek 12.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı dan çalışkandır.Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.Kazakistan'da kırk sekiz bin küçük göl vardır.Benim kalemim evde kalmış, seninkini alabilir miyim?Hakan alarmını kurmadı. Bu sebeple uyanamadı.

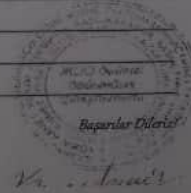
Sağlıklı yaşamak için spor yapmalıyız.

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan diye mis?Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim.Öğretmen sınıfa girdi sonra öğrencileri selamladı.Çok konuşmak tan sesim kısıldı.

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlıklı olmak için dengeli beslenmemiz lazım. Ben sağlıklı olmak için çok meyve ve sebzeler yiyorum. Her zaman sabah kahvaltıda önce bir bardak su içiyorum. Erken uyuyorum ve erken kalkıyorum. Her gün bir saat ya da iki saat temiz havada yürüyorum. Bazen de parka gidiyorum. Burada yani Kenton'da dağlar var. Tabiatı çok güzel. Çok ağaç var. Üniversitemizin bahçesinde çok çiçekler yetiştiriliyorlar. Bu bizim sağlığınıza çok faydalı.

Sağlıklı olmak için temiz olmalıyız. Ellerimizi sık sık yıkamalıyız. Ve odamızın temiz ve aydınlık olması lazım diye düşünüyorum.

Ek 13.

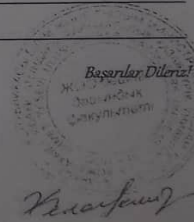
Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı matla çalışandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin üzün göl vardır.
 Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim?
 Hakan alarını kurmadı. uyan uyanamadı.
 Sağlıklı yaşamak için spor yapmak gerek. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan muş. ✓
 Ben dün çok hasta oldum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Bizim ülkemizde geleneksel düğünler çok. İlkerata ✓
 "Kız uzatı", "Sundet toy", "Betasar", "Tura keler", "Sildehana",
 "besik toy",
 Ülkemizde düğünler hepsi ilginç olur. Mesafirler geliyor,
 şarkıcılar şarkı söylüyor, dans ediyor ve oyun oynuyor
 farklı yemekler olur. İlkerata bavarsak, besbarmak,
 kazkarta, kımız, subat hepsi bizim milli yemeklerimiz
 olur.
 "Kız uzatı", "kız çıkarma". Bu düğünde kız eşinin
 evine gederak ve "Sinsu" şarkısını söylüyor. Bu d Raha
 sonra erkeğin evinde "Betasar" olur. D düğünde
 restoranda olacak. Sonra bir yıldan sonra, Sildeha
 olacak. Bebek doğdu

bakhtijan29@yahoo.com

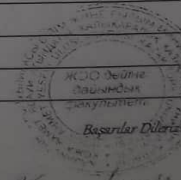
Ek 14.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı dan çalışandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin dört yüz göl vardır.
 Benim kalemim evde kalmış, senin kalemimi alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. O hiç uyanamadı.
 Sağlıklı yaşamak için spor yap mamız lazımdır.
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan dır.
 Ben dün çok hasta oldum . Bu yüzden derse gelemedim.
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak ben sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Merhaba! Benim adım Akhota. Soyadım
 Temirgali Ben Kazakistanlıyım Ben on
 yedi yaşındayım Ben çocuk gününden
 başlayıp spor yapıyorum. Babamla beraber
 futbol oynuyoruz. Kışın kayak yapıyoruz
 Sağlıklı olmak için önce spor yapma
 mız lazım. Alkol içmemiz lazım. Sigaret
 çekmememiz lazım.
 Sağlıklı olmak için çok meyveler ve
 sebzeler yiyorum. Sabah erken kalkıyorum.
 Akşam erken uyuyorum. Sabah bir saat
 ya da buçuk saat koşuyorum. Akşam
 yemeğine az yemek yiyorum. Fast food,
 yemiyorum, cola içmiyorum. Tabiiği içecekleri
 içiyorum.

М. ...

Ek 15.

1. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı ca çalışkandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin dir göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kiri alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. Bu sebeple uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yapıyorum. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan miş. ✓
 Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

2. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlıklı olmak insan için çok önemli. Çünkü biz mutlu bir insan olmak için her şeyden önce sağlıklı olmamız lazım. Sağlıklı olmak çok kolay. Örneğin spor yapmamız, doğru yemek yememiz, sigara içmememiz, doğru uyumamız lazım. Günde en az bir kez sebze yememiz gerek. Biz bu yüzden her gün saat altıya kadar spor salonunda spor yapıyoruz, voleyball oynuyoruz ve her gün saat sabah yedide arkadaşlarımızla koşuyoruz. Kahvaltıda, öğle yemeğinde günde en az bir kez yumurta, patates, domates yiyoruz. Çünkü bu sebzeler insana çok yararlı. Benimce sağlıklı olmak her insanın kendi elinde. Sağlıklı olmak insan hayatındaki en önemli şey.

Yr. ... / ... / ...

Ek 16.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı kadar çalışkandır. 8

Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓

Kazakistan'da kırk sekiz bin den asla göl vardır.

Benim kalemim evde kalmış, senin kalemindi alabilir miyim?

Hakan alarmını kurmadı. Akşam saat sekizde uyanamadı.

Sağlıklı yaşamak için spor yapmak lazım

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan miş. ✓

Ben dün çok hasta oldum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓

Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓

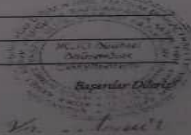
Çok konuşmaktan sesim kısıldı.

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan) 20

Sağlıklı olmak için dengeli beslenmek gerekiyor. Bunun için yiyecek ve içeceklerimize dikkat edelim. Tek tip beslenmeyelim. Organik besinleri tercih edelim.

Ana maailef günümüzde bu hiç kolay değil. Tarım alanlarımız azalıyor. İklim değişiyor. Meyve ve sebzelerin genetik yapısı ilaçlar ile bozuluyor. Kayaların yoğun temposu içinde çoğunlukla hazır yiyecekler, ambalajlı ürünler tüketiyoruz. Tüm bunlar sağlığımızı olumsuz etkiliyor.

✓ ☹

Okul Değerleri

Ek 17.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı dan çalışandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin kadar göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓
 Hakan alarını kurmadı. Bu sebeple uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yapıyorum. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan dır. ✓
 Ben dün çok hastaydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi de öğrencileri selamladı.
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı.

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Benim ülkem Kazakistan. Kazakistan çok güzel bir ülke. Buradaki insanlar iyi kalpli, düşünceli, cömert ve güçlü. Kazakistan'daki düğünler başka bir ülkelerden özeldir. Mesela, bizde "Kız Uzatı", "Besik Toi", "Tusau Keser", "Kuda Tusu", "Sündet Toi", "Betaşar" gibi başka da düğünler var. Her düğün bizim için önemli. Düğünlerde insanlar şarkılar söylüyorlar, dans ediyorlar ve dilekler söylüyorlar. Benim için en önemli düğünlerin biri o kazakın "Uilenu Toi". Bu düğünde yeni insanlar bir birine tanışıp akraba olacak. Hepi mutlu olacak. Ayrıca, her şehirde her düğün farklı olur. Bana kendi şehrimin her düğünlerin çok seviyorum. Çünkü bizde düğün çok ilginçti olacak. Çocuklar düğünde oyun oynuyorlar, isterse şarkı söylüyorlar. Her düğünler çok güzeldir ve ilginçti. Kazakistan'da doğduğum için çok mutluyum.

Ek 18.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır.

Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.

Kazakistan'da kırk sekiz bin civarında göl vardır.

Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim?

Hakan alarmını kurmadı. Bu nedenle uyanamadı.

Sağlıklı yaşamak için spor yapmalıyız.

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan da mı.

Ben dün çok hastaydum. Bu yüzden derse gelemedim.

Öğretmen sınıfa girdi ki öğrencileri selamladı.

Çok konuşmaktan sesim kısıldı.

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Tyi günler! Benim adım Ahdana. 18 yaşındayım. Hoca Ahmet Yesevi üniversitesinde okuyorum. Şimdi sizlere "sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz?" konusunda bir metin yazmak istiyorum. İlk önce sağlıklı olmak için bize her zaman meyve ve sebzeler yememiz gerekiyor. Her gün egzersiz yapmamız lazım. Ve sonra süt içmemiz, su içmemiz gerek. Yiyecek ve içeceklerimize dikkat etmemiz lazım. (Farklı spor türleri) Dengeli beslenmem gerekiyor. Aslında, sağlıklı olmak her insanın kendi elinde! Eğer insan sağlıklı olmak istese, o kendisi için her şeyi yapıyor. Mesela, internet. Şimdi internet yaygın bir şey. Orada istediğin şeyini bulabilirsin. Spor sayesinde gereksiz enerjiden kurtuluruz. Hasta olmamak için kırmızı tavsiye edebilirim. Çünkü kırmızı insana çok güç verir.

14.

Кс. - 1.10.2021

Ek 19.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır.

Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.

Kazakistan'da kırk sekiz bin Büyük ve Küçük göl vardır.

Benim kalemim evde kalmış, senin kalemini alabilir miyim?

Hakan alarını kurmadı. Beyazdan erken uyanamadı.

Sağlıklı yaşamak için spor yap^Δma^{giz}lı² lazı²m

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan di miş

Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim.

Öğretmen sınıfa girdi 52 öğrencileri selamladı.

Çok konuşmak tan sesim kısıldı.

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Ülkemizdeki düğünler hakkında anlatsam bu kaç tane azlık edecek. Bu yüzden en önemli şeyleri yazacağım. Ülkemizdeki düğünler çok uzak zaman alıyor, günü kazak milletin düğün merasimleri çoktur. Düğünden önce erkocun anne ve babası kızın evine geliyorlar ve onun anne babasından kızının din isteyecek soruyorlar. Onlar anlaşırsa düğün günün sataşıyorlar ve düğüne hazırlığı başlıyorlar. Düğündeki misafirler 30'den az olmuyor. İki aile bir-birine hediyeler veriyorlar. Millî yemekler hazırlıyorlar. Düğünden sonra "betağar" car-car "aytu" gibi merasimler var.

Quartier

Ek 20.

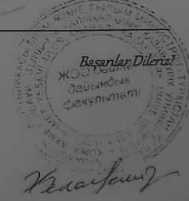
3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı gibi çalışandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin e kadar göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. Bu yüzden uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap malısınız. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan mış. ✓
 Ben dün çok hasta yıldım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ki öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Benim ülkemde düğünler çok. Düğünler bebeklik-
 ten başlıyor. Herkesin kendi anlamı vardır.
 Düğünlerin biri evlenme düğünü. Bu çok
 ilginç ve güzel düğün. Damat ve pelin güzel
 kıyafetler giyiyorlar. Damat siyah smokin, pelin
 beyaz elbise giyiyor. Damatın anne ve babası
 restoranda 100 veya 150 da daha çok
 kişi için rezervasyon yaptırıyor. Masalarda
lazzetli tatlılar, yemekler çok oluyor.
 Bu günü hepsi mutlu olur. Damat ve
pelin iyi tebrikler yapıyorlar.
 Farklı şarkıcılar, oyuncular geliyor. Olar
 zamanı ilginç geçiriyorlar.
 Müstahiller hediyelerini veriyorlar. Damatın
 anne ve babası, damat, pelin bu günü
 özel heyecanlı olur. Çünkü bu hayatların
en önemli düğünlerinin birisidir. Düğün-
 den sonra damat ve pelin bir ay tatil
 yapıyorlar.
 Bu düğünü birkaç zamandan sonra
 hatırlıyorlar, ve ilginç hikayeleri bir birine
 söylüyorlar.

18

Ek 21.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışkandır. ✓Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin e doğru göl vardır. ✓Benim kalemim evde kalmış, senin kiyi alabilir miyim? ✓Hakan alarmını kurmadı. bu sebeple uyanamadı. ✓

Sağlıklı yaşamak için spor yapıyoruz. ✓

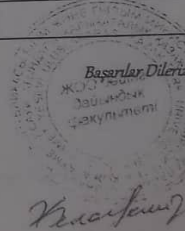
Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkanmış (olmuş). ✓

Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdiği zaman öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Merhaba, kendim düğünlerde çok defa olduğum için belki doğru anlatırsam, ama bildiğimce anlatacağım diye düşünüyorum. Ben en bildiğim geleneksel düğün o "Elçi göndermek". İlk önce eğer de kız ve yigit bir-birini tanıyorsa o zaman birinci oğul evinden kendisi inanan insanı elçi gibi gönderiyor. Elçi - kendisinin kelimelerine diğerleri inandırı bilen birisi olması lazım. Elçi - yigitin ya ağabeyi ya da annesi-babası ve arkadaşları olabilir. Kızın ve yigitin anne-babası ya da evlâdınları düğünün nasıl olacağını ve kızın nasıl karut verceğini anlaşıyorlar. Kız yigitin toplamıyorsa o zaman yigitin evinden evlâdınları geliyorlar ve "Sizde kız var mı?" diye soruyorlar. Evlâdınları evlendirmeyi ne dersiniz? duyan gibi sözler söylüyorlar. Evet bence o kabaca ben de saşıracaktım eğer de evim ben bilmiyen insan gelip kızını benim oğluma ver diye söylese. Eğer de kızını vermiyorsa vermesen o insanlar diğerlere dedi ki kodu söylüyorlar ve karalıyorlar. Elbette bu destur değil. Evet bence bu düğün değil ama yukarıda söylediğim gibi ben düğünleri modireni görüyorum ve onların nasıl yapıldığını bilmiyorum, ben anlayacakmışım diye düşünüyordum bence.

14

Ek 22.

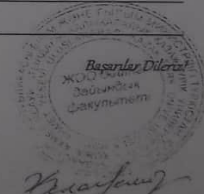
3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı gibi çalışandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan çok sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin küçük göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. Bu nedenle uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yapıyorum. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkandır my. ✓
 Ben dün çok hasta oldum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi kten öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmaktan tan sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Benin ülkemde geleneksel düğünler çok. Onların birisi kız çıkarmak. Kız ve onun ailesi düğün yapacaklar. Düğüne kızın tüm akrabaları gelecek. Sonra onlar (ki) çok dilekler aktıyorlar düğünde çok dans etip, şarkı söylüyorlar. Düğün bitmekten sonra, kızın eşinin evine gönderiyorlar kız ve onun ailesi çok üçün olacaklar. Sonra kız eşinin evine gelmekten sonra, „betasır“ düğünü var. Bu düğüne kızın akrabaları gelmiyorlar, sadece erkeğin akrabaları olacak. Sonra kızın tüm akrabalarına tanıştırıyor. Hep insanlar erkeğin ailesine hediye verecekler. Kazaklarda her zaman düğün olacak. Hem çocuk olsa da, hem de baba olsa da düğün. Bu çok iyi. Hep düğünler öğrenci olacak.

15.

Ek 23.

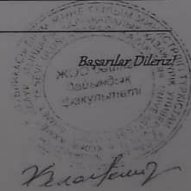
3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

- Benim babam arı gibi çalışkandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin e kadar göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓
 Hakan alarını kurmadı. Bu sebeple uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap mak lâzım. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan ıyış. ✓
 Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak üzün sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Benim ülkem Kazakistan. Bizim ülkemizde geleneksel düğünler çok. Onlar "kız çıkarma", "kudalık", "betaşar" ve başka. Önce iki taraf bir-biriyle buluşuyor, düğün tarihin seçiyor, düğün olan yeri seçiyor. Önce "kız çıkarma" düğünü hakkında. Kız ve erkek tarafı bütün meracını sırasıyla yerine getirdikten sonra kızın bütün akrabaları toplanıp kızın uğurlama düğünü yapılır. Kız uğurlama düğünü başlamadan önce her tarafa haberci gönderilip davet ediyorlar. Düğünün eğlenceli geçmesi için düğün sahibi etraftaki şarkıcıları, ozanları, pehlivanları çağırır. Düğün sonunda kız annesi ve babasıyla veda eder. Düğünler çok eğlenceli ve mutlu geçiyor.

14.

Ek 24.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışkandır. ✓Türkistan, Astana'dan har sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin güzel göl vardır. ✓Benim kalemim evde kalmış, senin kalem alabilir miyim? ✓Hakan alarını kurmadı. Bu güzel uyanamadı. ✓Sağlıklı yaşamak için spor yap malıyız. ✓Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan oldu. ✓Ben dün çok hasta oldum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdi, sonra öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak istiyorum sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlık herkeste güzel insanlarda güzel
sağlıklı olmak istiyorlar. Ancak sağlıklı
olmak için neler yapılmalıyız? Bence
spor yapılmalıyız, çok su içilmeliyiz
çok yavaş yavaş çok su içerek rimceye
zararlı değil herkes aynı düşünmüyorlar.
Ben kendime söz verdim, kendime sözler kalı
rda spor yap ve çok kızıp öksüz diyi
söz verdim Bence kızıp öksüz bir de
sağlıklı hem de anıllı olarak dyu düşünüyorum ki
biz tembel oluyorkuz biz sağlıklıyız Çiğ kö
bizim hayadımız var. Hayadımızı iyi tutmalıyız
okulda okuyoruz!

16

Basınlar Dile
Vr. ...

Ek 25.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışkandır.Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır.Kazakistan'da kırk sekiz bin tane göl vardır.Benim kalemim evde kalmış, senin kalemimi alabilir miyim?Hakan alarmını kurmadı. Bundan dolayı ^{sebeple} uyanamadı. ~~(Bu sebeple ...)~~Sağlıklı yaşamak için spor yap makta'yız.Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan miş birisi olmuş.Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim.Öğretmen sınıfa girdikten sonra öğrencileri selamladı.Çok konuşmak hiç sesim kısıldı.

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Her yazında her insan sağlıklı olmak istiyor.
Ama zamanımız öyle ki, çoğu insanın roğu zayıf,
asta oluyor. Sağlıklı insanın kendisine iyiye bakar.
Yemeklerinde zararlı şeyler olmuyor. Alkol, sigara içmiyor.
Sağlıklı olmak için spor bol bol spor yapıyor.
Gündünde toplam iki saat kadar spor yapması
gerekir. Sabah egzersiz yapması lazım. Zararlı olacak
Şişman insanların çoğu yemek yedikleri için şişmanlar.
Çok yemek yemek de insana zararlı. Gündünde 3 öğe,
yağni, sabah kahvaltısını, öğlen öğle yemeğini ve akşam
yemeğini yiyerek de insan başka bir zamanlarda
yemek yememek lazım. Çok meyve ve sebzeler yemek
lazım. Hasta olmamak için foguk havalarda sıcak
giyimleri giyip, soguk su içmemek gerekir. Vitaminleri
ya da yemek gerekir. Genellikle yürümek, yürümek, dağ
tırmanmak gibi aktiviteler insanın sağlıklı olmasına
çok fayda verir. Spor salonuna gitmek de çok faydalı.
Kısaca, insanın sağlıklı olması kendisine göre,
eğer kendisi sağlıklı olmak isterse kendisine iyiye bakar,
hangi yemeği yiyor, ne yapıyor hepsine bakarak.
Televizyon ya da telefon çok kullanmaması lazım.
Sağlıklı olmak insanın hayatını uzartır.

Kı. ...

Ek 26.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır. ✓Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin sek sek sekiz göl vardır. ✓Benim kalemim evde kalmış, senin kimi alabilir miyim? ✓Hakan alarmını kurmadı. 0 yüzden uyanamadı. ✓

Sağlıklı yaşamak için spor yapmalıyız. ✓

Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkanmış. ✓

Ben dün çok hasta landım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

10

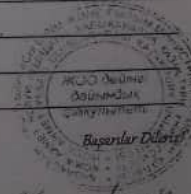
4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Benim adım Gaudir. Ben 17 yaşındayım. Ben öğrenciyim. Çok şükür, benim sağlığım çok güzel. İlk önce sağlıklı olmak için dengeli beslenmek gerekiyor. Her sabah egzersiz yapmalıyız. Her gün yediğimiz yemekleri dikkat etmemiz gerekiyor. Organik yemekleri tercih etmeliyiz. Ama şimdi o zor. Çünkü tarlalarımız azalıyor ve iklimimiz değişiyor. Güneşli havamızda çoğumuz hazır yemekleri tercih ediyoruz. O doğru değil. Çünkü onlar bizim sağlığımız için zararlıdır. Mesela ben güneşli havamızda hazır yemekleri tüketiyorum. Çünkü ben öğrenciyim. O yüzden benim hem param hem de zamanım çok az. Ama bana annem her zaman onlar hakkında söylüyor.

Şimdi ben sağlıklı olmak için çalışıyorum. Her gün çok su içiyorum, sabahları egzersiz yapıyorum, yediğim yemeklere dikkat ediyorum ve telefonu pek çok kullanmıyorum. Telefonda bizim sağlığımız için zararlı. Eğer biz telefonu çok kullanırsak bizim beyinimiz gelişmeyecek.

Kendimiz için sağlığımıza dikkat edelim.

18

Ks. ...

Ek 27.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır. ✓Türkistan, Astana'dan çok sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bin küçük göl vardır. ✓Benim kalemim evde kalmış, senin kalemimi alabilir miyim? ✓Hakan alarmını kurmadı. Bu nedenle uyanamadı. ✓

Sağlıklı yaşamak için spor yapıyorum. ✓

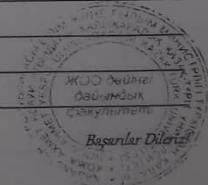
Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan diye miydi. ✓Ben dün çok hasta oldum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdi sonra öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlıklı olmak insanın mutluluğunun en önemli parçasıdır. Sağlıklı olmadığımızla yaşam kalitemizde düşüş olduğunu ve hayatın yetersinde zevk alamadığımızı hissediyoruz. Sağlık genellikle kendiliğinden oluşan bir durum olarak algılanır. Sağlıklı olmak için spor yapmak gerek. Her insan kendi için futbol oynamak, pikniğe çıkmak gerek. Sağlık parayla ölçülemeyen kadar değerlidir. İnsan sağlığın kıymetini bilince daha iyi anlar. Rahat ve huzurlu bir yaşam için sağlığını dikkat ederim.

Kopya

10

K. ...

Ek 28.

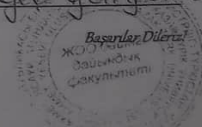
3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı Kader çalışandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin e yaklaşık göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim? ✓
 Hakan alarını kurmadı. O yüden uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap mak gerek. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan miş. ✓
 Ben dün çok hasta landım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

benim isimim Aigerim. Ben 17 yasındayım Ben Kazakistanlıyım. Yani, ülkem - Kazak HEPİ biliyor. Kazakistanın düğünleri harika. Şimdi, ben size bizim düğünümüz nasıl geçiyor, anlatıyorum. Birinci, iki genç yani sevgili arkadaşlar birbirlerinin ana ve babalarıyla tanışıyorlar. Sonra, onların anne ve babaları birbirine dönür oluyolar. Sonra büyük insanlar beraber anlaşıp büyük ve harika bir düğün yaşıyorlar. O düğün büyük bir restoranda akşam oluyor. Küçük res. Tabii ki, küçük restoranlar da var, ama kimin parası çok o yaşıyor büyük birinde. O düğüne iki gençin hep akrabaları geliyorlar. Onlar kutluyorlar, dilek söylüyorlar, hediyelerin veriyorlar. Düğüne gelin yani kız güzel beyaz bir elbise giyiyor. Ve eline muzice bir çiçekler tutuyor. Sonra o çiçekleri daha evlenmeğen kızlarında ve arkadaşlarına atıyor. Eğer, kim o çiçeği ata alırsa, gelecek yıl onun düğünde variy gidiyorlar. Bugünde yemekler çok ve fazla olur. Ülkemizin en bir g tatlı ya ve başlı yemeği - besbarman. Bu yemekte olur Kazak insanlar her düğünde geç geliyorlar. Çünkü, bu bizim - тыңнымыз!

16

Kusafan

Ek 29.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışandır. ✓Türkistan, Astana'dan çok daha sıcaktır. ✓Kazakistan'da kırk sekiz bine kadar göl vardır. ✓Benim kalemim evde kalmış, senin kalemindi alabilir miyim? ✓Hakan alarmını kurmadı. Bu sebeple uyanamadı. ✓

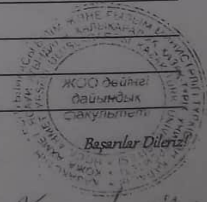
Sağlıklı yaşamak için spor yapıyoruz. ✓

Teyzemden duyduğum. Annem öğrenciyken çok çalışkan dır muş. ✓Ben dün çok hasta oldum. Bu yüzden derse gelemedim. ✓Öğretmen sınıfa girdi sonra öğrencileri selamladı. ✓Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Bize sağlıklı olmak için çok şey gerek yok çünkü biz kendimiz için sağlıklı olmak için gerek lazım bize sağlıklı olmak için her zaman spor salonuna gidiyoruz her zaman rahatında kalıyarak gelmek gerek her zaman mevsimler gelmek gerek ben her zaman arkadaşlarımla spor salonuna gidiyorum spor salonunda bizim üniversitedeki bizim öğrenciler kalıyor sağlıklı olmak için sigara işmek yasak sigara işmekten bizim sağlıklı oluyoruz bize zarar seçerdim yapmamız gerek benim arkadaşım gelecek haftada spor sağlıklı olmak için bizim üniversitedeki her öğrencilerle spor yapıyoruz spor yapmanın en büyük faydalarını ruhumuz ve beynimizi zihni hissetmek mutlu olmak stresi azaltmak kendimizi olan saygımızı artırmak beslenmemizi geliştirip istatü artırmak enerjimizi yükseltmek gerek

15 p.

K. ...

Ek 30.

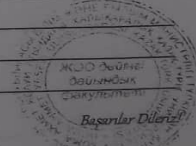
3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışkandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin avırında göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kini alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. Bu yüzden uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap malısın. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan diyemiş. ✓
 Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

4. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlıklı olmak için ilk sağlıklı beslenmek gerek. Bu yüzden meyveler ve sebzeleri yiyorum. Sadece organik yemekleri yiyorum. Haftaly, yağlı, soslu yemek yememeliyiz. Çünkü onlar insan sağlığı için zararlı. Sağlıklı olmak için spor yapmalıyız. Bu yüzden Ben her sabah erken kalkıp koşuyorum, spor yapıyorum. Eğer paramız varsa, spor salonuna götürürüz. Sağlıklı yemekler bizim için önemli ve faydalı. Ama günlük hayatımızda sağlıklı yemekler az. Çünkü hep gıdalarımıza halka bir ilkelerden satın alıyoruz. Sağlıklı olmak için egzersiz yapmamız lazım. Bir günde iki-dört litre su içmemiz gerek. Yemeklerimize dikkat etmeliyiz. Her zaman insanlara sağlığımızın bizim için önemli olduğunu anlatmamız gerekiyor. Sadece evde yemekleri hazırlamalıyız. Çünkü sağlık denince hiç bir şey yapmak mümkün değil. Sağlığımızı koruyoruz!

15 p.

Kı. ...

Ek 31.

3. Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı gibi çalışkandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan dah sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin civarında göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. Bu nedenle uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap malıyız. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkandı. miş ✓
 Ben dün çok hastaydım. Bu yüzden derse gele medim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ki öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

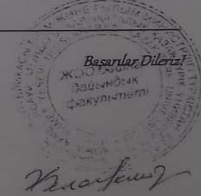
4. Ülkenizdeki geleneksel düğünler hakkında bilgi veriniz. (20 puan)

Merhaba, benim adım Sugula. Bugün ben Kazaklar'ın geleneksel düğünleri hakkında yazmak istiyorum. Kazaklar adet, töre ve geleneklere zengin bir insanlardır. Kazaklar düğünleri çok seviyorlar ve onların "Kız uzatı", "Tusaakeser" gibi düğünleri var. Kazakistan'da yaşayan her insan düğünler hakkında biliyor ve bu hakkında benim tekrar söyle diğim ben için ilginç değil. Ben şimdi ilginç şeyler hakkında yazmak istiyorum. Kazaklar Ula, Orta ve Kisi Jüz'e ayrılır. Her Jüz'de gedi veya sekite kadda bu oluyor. Aynı Rudaki insanlara dinür demek yasak, bu nedenle kız ve erkek tarafları bir-birinin Rudakası sorması ve bilmesi gerektir. Bu ilginç şeyi Kazaklar "Kan tazeliği" diyorlar.

Kazaklar'ın düğünleri geleneksel yemeklersiz ve içeceklersiz olmaz. Beşarmak, Kazak çorbası ve kurdak - Kazaklar'ın geleneksel yemekleri. Kurdak - taze etten yapılır ve kurdakta patatesler olur. Kımız, şubat ve kımızan - geleneksel içecekler. Kımız'da çok vitaminler var ve insan için çok faydalıdır. Kımız - insanı güç verir ve hızlı hasta olmuyorsunuz.

Kazaklar çok misafirseven insanlar. Kazaklar'ın evinden misafirler hediye siz çıkıyorlar. Kazaklar almaktan, vermez ji daha seviyorlar. Ben Kazak olduğum için gurur duyuyorum.

19

Kasimov

Ek 32.

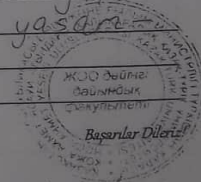
Aşağıdaki boşlukları uygun ek veya sözcüklerle tamamlayınız. (10 puan)

Benim babam arı kadar çalışkandır. ✓
 Türkistan, Astana'dan daha sıcaktır. ✓
 Kazakistan'da kırk sekiz bin e yaklaşık göl vardır. ✓
 Benim kalemim evde kalmış, senin kin alabilir miyim? ✓
 Hakan alarmını kurmadı. 0 yüzden uyanamadı. ✓
 Sağlıklı yaşamak için spor yap malıyız. ✓
 Teyzemden duydum. Annem öğrenciyken çok çalışkan miş. ✓
 Ben dün çok hasta ydım. Bu yüzden derse gelemedim. ✓
 Öğretmen sınıfa girdi ve öğrencileri selamladı. ✓
 Çok konuşmak tan sesim kısıldı. ✓

1. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Yazınız. (20 puan)

Sağlıklı olmak insan hayatındaki en önemli bir yaşam. ~~SAĞLIKLI OLMAK İÇİN NERELER YAPILMALI~~ Sağlıklı olmak ~~çok~~ çok zor değil. Onun için sürekli spor yapmamız ve sağlıklı beslenmemiz gerek. Sabah ~~uyandı~~ yürüyüşü bile çok faydalı. Sağlıklı beslenmek için, hızlı yapılan yemekleri ve tatluları yememeliyiz. Yağlı yemeklerden, tuzlu ve aşırı baharatlı malzemelerden kurtulmamız gerek. Onun yerine otlar, yeşillikler, meyve ve sebzeler tüketmemiz lazım. Süt ve süt ürünleri çok faydalı. Bir de insan bir 2 litre su içmesi gerek. Sağlıklı olmak için ~~da~~ telefon yada başka da elektronik şeylerden uzak durmamız gerek. Bununla çok faydası var. Çünkü bu gibi şeyler insan enerjisini alıyor ve birçok hastalıklara sebep oluyor. Ben bu kurallara uymaya çalışıyorum ve ben kendimi çok sağlıklı hissediyorum. Sağlıklı olmak her insanın kendi elinde. 0 yüzden uzun yaşamak istiyorsanız, sağlıklı beslenip, sağlıklı yaşam biçimin sürdürmeniz gerek.

20

K. ...

Ek 33.

GÖRÜŞME FORMU

Bu form İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsünde yürütülmekte olan ‘*Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak Öğrencilerin Sözcük Düzeyinde Yapıkları Yanlışlar*’ başlıklı yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Araçlım ARMAN

1- Lütfen size uygun cevabı işaretleyiniz.

KİŞİSEL BİLGİLER					
1	Cinsiyetiniz	Erkek ()	Kadın ()		
2	Yaşınız	18-24 ()	25-31 ()	32-38 ()	39-45 ()
3	Öğrenim durumunuz	Lise ()	Yüksekokul ()	Fakülte ()	Yük.Lisans ()
4	Medeni haliniz	Evli ()	Bekar ()		
5	Türkçe seviyeniz	Temel ()	Orta ()	Yüksek ()	

2- Aşağıdaki ifadelerin sizin için karşılıklarını “evet” ya da “hayır” olarak işaretleyiniz.

1	Türkçe kelimeleri Kazakça kelimelerle karıştırıyorum.	Evet ()	Hayır ()
2	Türkçedeki eklerle Kazakçadaki ekleri karıştırıyorum.	Evet ()	Hayır ()
3	Türkçe öğrenmekte zorlanıyorum.	Evet ()	Hayır ()
4	Türkçe konuşurken Kazakça düşünmem olumlu etkiliyor.	Evet ()	Hayır ()
5	Türkçe konuşurken Kazakça düşünmem olumsuz etkiliyor.	Evet ()	Hayır ()
6	Türkçe ve Kazakçanın benzerliği öğrenmemi kolaylaştırıyor.	Evet ()	Hayır ()
7	Kazakça biliyor olmam Türkçe öğrenirken benzer kelimelerin telaffuzunu olumsuz yönde etkiliyor	Evet ()	Hayır ()

3. Lütfen Türkiye Türkçesi Öğrenirken Karıştırdığınız kelimeleri yazın.

Örneğin:

Türkçedeki yerçekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek anlamındaki **düşmek** kelimesi ile Kazakçadaki **inmek** anlamında kullanılan **tüsu** kelimelerinin ses benzerliğinden dolayı sıkça karıştırıldığı bilinmektedir. Bu şekilde ses benzerliğinden kaynaklı geçmişte yaptığınız ya da istemsiz de olsa halen yaptığınız hataları yazmanız istenmektedir.

TÜRKÇE	KAZAKÇA	KARIŞTIRMA NEDENİ
--------	---------	-------------------

düşmek	tüsu	Ses benzerliğinden dolayı
--------	------	---------------------------

